

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./STEVILKA 17

CELOVEC, DNE 24. APRILA 1963

CENA 2.- ŠILINGA

Julius Raab — mož tudi našega zaupanja

Naše stališče k volitvam državnega predsednika

Volilna pravica! V demokratični državi imamo možnost svobodnega združevanja, imamo možnost svobodnega tiska, imamo svobodo govora. To so svobode, ki so nam vsak dan dane in katerih se vede ali nevede dnevno tudi poslužujemo.

V vodstvu državne politike, v uravnavanju gospodarskih zadev in potrebščin vse celote pa se združujejo ljudje skupnih naziranj in skupnih interesov v stranke ali volilne skupnosti, da na ta način dajo poudarka svojemu naziranju in svojemu hotenju. Da pa se tozadevno mnenje izpriča, pa so potrebne volitve. V demokratični državi ima vsak državljan svojo osebno volilno pravico, ko z volilnim listkom sam soodloča. Mogoče se te pravice premalo zavedamo. Saj se nam dostikrat zdi in čujemo podobno mnenje tudi drugih: kaj že en glas, moj glas itak ne more odločiti. Važnost enega samega glasu pa šele spoznamo ob tistem edinem glasu, ki dá eni skupini številčno večino, čeprav samo za en glas. Tako velika je torej pravica enega posameznika, da v danem slučaju odloči s svojim glasom.

V drugi avstrijski republiki volimo državnega predsednika-prezidenta na direktnih volitvah. V prvi republiki so to pravico imeli poslanci parlamenta in zveznega sveta, takozvani zvezni zbor. Po drugi

svetovni vojni pa je ustava to pravico prenesla na vse avstrijske volilce. Zaradi važnosti take izbire državnega predsednika pa je tozadevno volilni zakon predpisal tudi volilno dolžnost. Vsak državljan, ki je dopolnil 20 let in je zapisan v občinskem volilnem imeniku, ima torej dolžnost, da se teh volitev udeleži.

Naš glas Raabu!

Svoj glas bomo dali možu, ki je tudi po svojem osebnem svetovnem nazoru v vsakdanjem življenju katoliški in krščanski, ker se predobro zavedamo, da naše življenje ne more uravnavati gola materialna stran, torej le kos kruha, marveč da je predvsem duh tisti, ki oblikuje človeka in človeško družbo in jo vsak trenutek zopet poživlja.

Dali bomo svoj glas možu, ki je bistveno oblikoval avstrijsko državno pogodbo leta 1955, pogodbo, katere vsebuje življenjsko važen člen 7.

Dali bomo svoj glas možu, ki je to pogodbo osebno podpisal.

Volili bomo Julija Raaba, ki se v posebni izjavi obrača tudi do nas koroških Slovencev, moža, ki je zagotovil Avstriji državno samostojnost, njenim državljanom pa gospodarsko blagostanje in življenje v svobodi.

Narodni svet koroških Slovencev

„ERKLÄRUNG

des Bundespräsidentenskandidaten der Österreichischen Volkspartei, Freiheitskanzler Ing. Julius Raab zur Minderheitenfrage:

Im Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrages sind die Rechte der Minderheiten festgelegt.

Einige der zu treffenden Maßnahmen haben inzwischen eine gesetzliche Regelung erfahren.

Ich vertrete die Auffassung, daß auch in diesem Punkte, der Staatsvertrag gewissenhaft zu erfüllen ist und die noch ausstehenden Gesetze baldigst zu beschließen sind.

gez. Julius Raab.«

Zaupniki Narodnega sveta so zborovali

V torek, dne 16. aprila so se zbrali v Celovcu krajevni zaupniki Narodnega sveta koroških Slovencev ter s svojo udeležbo ponovno dokazali, da jih živo zanimajo vsa pereča narodnostna vprašanja, trenutno stanje manjšinske zaščite v Avstriji ter v zvezi s tem zadržanje posvetnih in cerkvenih oblasti do slovenske narodne manjšine na Koroškem.

Po pozdravnih besedah je spregovoril predsednik Narodnega sveta dr. Valentin Inzko ter poudaril v svojem referatu »Koroški Slovenci po državnozbornih volitvah« med drugim sledeče:

»Predvsem dve veliki nalogi je poveril občni zbor Narodnega sveta poleg realizacije člena 7 državne pogodbe preteklo jesen novoizvoljenemu odboru: izvedbo volitev v avstrijski državni zbor v smislu sklepov krajevnih zaupnikov Narodnega sveta ter skrb za upoštevanje načela poučevanja krščanskega nauka v materinščini na šolah dvojezičnega ozemlja z odločnimi koraki na škofijstvu.

Volitve v avstrijski državni zbor

V smislu sklepov občnega zbora so se zbrali krajevni zaupniki Narodnega sveta 21. oktobra 1962 na posvetovanju v Celovcu, da zavzamejo svoje stališče do državnozbornih volitev, ki so bile v Avstriji 18. novembra preteklega leta. Ponovno je bilo na zborovanju poudarjeno, da za koroške Slovence odločitev spričo narodnostnih prilik brezdvomno ni lahka. Pri vsem težkem položaju pa bi bilo napačno, če bi stali ob strani, kajti tudi na nas je, da izpovemo z glasovnico, kako naj bi bila urejena in vodena država, v kateri živimo in s katero bomo delili svojo in njeno nadaljnjo usodo in bodočnost. Tako smo sklenili, da bomo podprli pri državnozbornih volitvah Avstrijsko ljudsko stranko, ki zagovarja osebno in gospodarsko svobodo posameznika ter se je zavzemala po vidnih predstavnikih avstrijske vlade vedno tudi za uveljavitev katoliških načel v javnem življenju.

Državni poslanec dr. Ludwig Weiss ter namestnik deželnega glavarja inž. Thomas Truppe sta se v imenu predsednika OeVP, ministra dr. Schleinzerja ter prezidija Avstrijske ljudske stranke na Koroškem zahvalila Narodnemu svetu za njegovo zadržanje pri državnozbornih volitvah, pri čemer je bil priznan slovenski delež na uspešnem izidu volitev v južnem delu Koroške. Dr. Inzko je poudaril, »da morejo pomeniti zadnje državnozbornske volitve prelomnico, tako za nas kot tudi za Avstrijsko ljudsko stranko, če bomo znali na obeh straneh izvajati iz izida volitev primerne zaključke. Kot nadaljevanje priza-

devanja za boljše razumevanje med manjšino in večinskim narodom je treba razumeti tudi vabilo predstavnikov manjšine na zadnji občni zbor Avstrijske ljudske stranke, katerega sva se udeležila z ravnateljem dr. Joškom Tischlerjem. Občni zbor je preveval duh strpnosti, a tudi skrb, kako se uspešno zoperstaviti novemu navalu avstro-marksizma, ki stremi slej ko prej po večini v državi.«

V drugem delu svojega referata je obdelal dr. Inzko vprašanje zadržanja cerkvenih oblasti napram koroškim Slovincem. Zaupniki so soglasno potrdili dosedanje tozadevne ukrepe Narodnega sveta ter mu poverili nalogo vztrajno braniti ter se tudi na cerkvenem polju zavzemati za narodnostne pravice koroških Slovencev.

Soglasno sta bili nato sprejeti v zvezi s papeževo okrožnico, v kateri nastopa papež Janez XXIII. proti zatiranju življenjske moči narodnih manjšin, sledeči okrožnici na sv. očeta in državni sekretariat Vatikana.

Poslanica sv. očetu

»Koroški Slovenci kot v Avstriji živijo manjšina s hvalečnostjo pozdravljamo okrožnico sv. očeta »Pacem in terris« kot bistven doprinos k ohranitvi miru v svetu z obljubo neomajne zvestobe katoliški Cerkvi tudi v bodoče.«

Narodni svet na državni sekretariat Vatikana

»Koroški Slovenci, zbrani na zborovanju Narodnega sveta koroških Slovencev, dne 16. aprila 1963 v Celovcu, pozdravljamo okrožnico svetega očeta »Pacem in terris«, ki se zavzema za zaščito narodnih manjšin v svetu. To tembolj, ker jezikovni predpisi celovškega ordinariata ne upoštevajo jezika družinske molitve in družinskega bogoslužja, v katerem vidimo izraženo tozadevno voljo staršev.«

V obširni diskusiji je bilo izpovedano, da smo v preteklosti naše zahteve napram ordinariatu brezdvomno tudi po lastni krivdi zanemarjali. Vedno bolj se bo treba zavedati, da člen 7 moralno veže tudi cerkvene oblasti.

Po razgovoru je razvil nato tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginald Vospernik svoj načrt za nadaljnjo izgradnjo političnega aparata. Vedno znovala se mora avstrijski volilec odločati, zato je treba, da je politično razgledan, saj bo mogel le tako oddati vedno s polnim čutom odgovornosti svoj glas. Če sedaj moramo misliti na občinske in deželnozbornske volitve s tem, da strnemo naše vrste v svrhu politične aktivnosti, da tako uspemo tudi v borbi za slovenske narodnostne pravice.

V zvezi z našim zadržanjem pri volitvah državnega predsednika so zaupniki predlagali, naj izdela ožji odbor Narodnega sveta v smislu navodil zbora zaupnikov končnoveljavni sklep, kar se je zgodilo na seji 22. aprila.

Navodila za volitve

Pri nedeljskih volitvah obstoji volilna dolžnost. Vedeti moramo, da spada k veljavni volitvi tudi predpisan postopek. Tak postopek obstoji v tem, da uradno glasovnico, katero dobim na volišču — le tista je veljavna — tudi primerno izpolnim. Na glasovnici bodo tokrat zapisana tri imena kandidatov, katerim so stranke ali volilne skupnosti namenile mesto državnega predsednika, in sicer po abecedni vrsti.

Dr. Josef Kimmel

Ing. Julius Raab

Dr. Adolf Schärf

Pri vsakem imenu je krog. V krog pri imenu Ing. Julius Raab bomo napravili križec ter oddali svoj glas možu našega zaupanja.

Politični teden

Po svetu . . .

RAZOROŽITVENA KONFERENCA JE ZASTALA

Zenevska razorožitvena konferenca si je vzela zopet dopust. Niti o tem si močje v Zenevi niso bili na jasnem, kako dolgo naj ničesar ne delajo. Amerikanci so želeli odmor za en mesec, Birma celo za pol leta, medtem ko so Angleži predlagali en teden in so s tem predlogom res prodrli. Toda preden se je razorožitvena konferenca dne 10. aprila razšla za en teden, je bilo treba seveda sestaviti poročilo o dosedanjih dosežkih. Kajti Združeni narodi v New Yorku vendar nekaj pričakujejo od svojih podobornikov v Zenevi. Poročilo je bilo zelo kratko. Javiti je bilo mogoče samo, da doslej niso bili doseženi nobeni uspehi v razorožitvenih razpravljanih. Zahodni poslani ki bi bili zelo radi načeli zadevo glede direktne telefonske zveze Washington-Moskva, toda sovjetski poslanik se je energično branil, češ da je to vprašanje komaj načeto in še dolgo ne rešeno. Tako je zdaj kot prej ostalo razorožitveno vprašanje odprto. Edino sredstvo, da se svet izogne vojni, je ostalo ravnotežje strahu, položaj torej, ki po novi papeški okorožnici niti malo ni človeški.

NATO ZASEDA V PARIZU

Pred velikonočno leto je v Parizu zasedal ministrski svet NATO, ki so se ga udeležili številni ministri. Nemški zunanji minister Schröder je nekoliko sprostil ewg-jevske zidove v Bruslju. Tudi razgovor med ameriškim zunanjim ministrom Ruskom in francoskim predsednikom de Gaulleom je doprinesel k temu, da zrejo politiki s precejšnjim upanjem na naslednje zasedanje ministrov NATO, ki bo od 22. do 24. maja v Ottawi. Na tem zasedanju naj bi sklepali o skupni atomski bojni sili. Francija sicer še vedno odklanja oborožitev svojih ladij in podmornic z opremo »Polaris«, mrzla ostaja tudi napram vprašanju multilateralne atomske sile, torej v vprašanju popolnega atomskega prepleta držav NATO. Vendar se zdi, da je Francija postala tem vprašanjem bližja od prej.

Da so upanja za prihodnje zasedanje koncem maja nekoliko upravičena, se kaže tudi v tem, da se Sovjetska zveza še močnejše zaganja proti tem načrtom. Obratno pa kaže mnogo stvari na dejstvo, da porablja tudi Amerika atomsko silo NATO samo za svoj politični instrument, da bi z njim ustvarila protiutež proti sovjetskim zahtevam v Berlinu.

NA KITAJSKI NASLOV

Sovjetska zveza je pred kratkim popravila majske parole. V nenavadni obliki jo na prvi strani »Pravde« pozdravila Jugoslavija kot deželo, ki gradi socializem. Ta opomba je v prvih uradnih objavah manjkala. Vse to pa ni ničesar drugega kot izzivanje Kitajske, ki vedno zatrjuje, da Jugoslavija ni »socialistična dežela«.

RUSKOV OBISK V PARIZU

Če se je od obiska ameriškega zunanjega ministra Ruska v Parizu dalje večkrat govorilo o popustitvi napetosti v odnosih med Združenimi državami in Francijo, potem to ni čisto resnično, kajti med Washingtonom in Parizom prej ni bilo nobenih napetosti. V NATO in izven nje so bili odnosi med ZDA in Francijo vedno normalno urejeni. Samo v enem omenjeni državi nista soglašali in tudi to zadeva pristop Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti. Združene države bi bile rade videle, da bi Anglija pristopila, toda negativni francoski odgovor na to ameriško željo ne pomeni, da bosta državi zdaj spremenili ali celo opustili sodelovanje v NATO. V Washingtonu se med drugim tudi radi spomnijo de Gaullova telegrama, v katerem de Gaulle na vrhuncu kubanske krize lani oktobra zagotavlja Kennedyju popolno podporo.

Tako sta imela zunanji minister Rusk in predsednik de Gaulle v svojem razgovoru zadosti skupnih stališč. Enako sta bila oba zaskrbljena glede najnovejših dogodkov v Laosu, sta bila ene misli v kubanskem vprašanju in de Gaulle je večkrat podčrtal pomembnost atlantske aliance.

Zunanji minister Rusk je prispel v Pariz k ministrskemu zasedanju SEATO, od

katerega nihče ni pričakoval izrednih sklepov. Prav ob času zasedanja pa se je položaj v Laosu precej zaostril. Velika Britanija in Sovjetska zveza se kot hkratna predsednika laoske konference v Zenevi preteklega leta prizadevata, da bi omogočila mednarodni laoski kontrolni komisiji dostop v Xieng Khouang, ki je bojno središče. Na ameriški strani upajo, da gre Sovjetski zvezi pri tem za res, in upajo tudi, da bodo v Xieng Khouangu stalno uredili urad za kontrolno komisijo.

Udeleženci zasedanja SEATO pa so bili prav zadovoljni s položajem v Južnem Vietnamu, kljub temu da je treba tukaj še vedno računati s težavami, celo z reakcijo. Sicer konferenca ni podrobno razpravljala o kitajskih napadih na indijska ozemlja, vendar so Združene države izrazile svojo zaskrbljenost nad tem, da se Indija in Pakistan ne postavita skupno v bran kitajskim napadom.

V Laosu pa položaj nikakor ni pomirljiv. Za zunanji ministrom je bil ustrelen tudi nek nevtralistični polkovnik. In v ravnini Jarres se zopet borijo nevtralistične čete proti komunistom. Tudi na politični ravni so komunisti zelo razgibani. Zahtevajo direktna pogajanja med nevtralističnim ministrskim predsednikom Souvannahom Phoum in njegovim polbratom, vodjo komunistov princem Souphanouvongom, pri tem pa načrtno popolnoma prezrejo zahodne sile. Nadalje zahtevajo »nevtralizacijo« glavnega mesta Vietnam in odstranitev »ameriškega zatiralnega aparata«, s katerim verjetno mislijo na zahodno usmerjene bojne sile ministrskega podpredsednika Phoumija Novasana.

. . . in pri nas v Avstriji

DRŽAVNI PRORAČUN

Zastopniki vseh strank so močno kritizirali državni proračun za leto 1963, češ, da so bili povsod doseženi samo polovični uspehi. Ta kritika je značilna za letošnji proračun. In res vsebuje zvezni finančni zakon celo vrsto kompromisov, ki so nastali v teku vladnih pogajanj in se pojavljajo po določilih koalicijskega pakta tudi v državnem proračunu. Zato je bila kritika državnega proračuna tudi kritika »delovnega sporazuma« obeh vodilnih strank.

Poslanec Kandutsch (FPOe) je kot prvi govornik ocenil novi proračun kot »sliko v ogledalu vseh težkoč, ki so se pojavile med vladnim pogajanjem. Proračun le malo upošteva izredno težki položaj, kaže tembolj nezmožnost, da bi se na vladi zedinili v gospodarski in politični zadevi. Želeti bi bilo, da bi zopet prišel finančni minister, ki bi bil ob strani močnega zveznega kancerja v stanu, sestaviti dolgoročen proračunski osnutek«.

Poslanec Mitterer (OeVP) je opomnil na dejstvo, da je davčna obremenjenost že daleč preseгла meje. Kritiziral je dejstvo, da je ostalo toliko važnih vprašanj nerešenih samo zato, ker je koalicijski partner odklanjal rešitev. Podpreti je treba konsumenta in ne blago. Govornik je nadalje zahteval komercializacijo zveznih železnic in preosnovo uprave.

Socialistični poslanec Uhlir je izjavil, da je podaljšani proračunski provizorij škodil avstrijsko gospodarstvo. Treba je natanko upoštevati razvoj svetovnega gospodarstva. Državi je bilo dovolj vrat odprtih za aktivno konjunkturno politiko: možnosti, ki jih ni izrabila. Veliko pozornost je izzval socialistični poslanec Winkler (agrarni odbor), ko je izjavil, da je zakon za vzdrževanje mlečnih cen iz leta 1956 protiustaven. Kmetijski minister Hartman je obljubil, da bo dal preiskati zakonitost ali nezakonitost tega zakona.

Državni proračun za leto 1963 predvideva 5,1 milijardo šilingov za vzgojo in kulturo; 15,2 milijardi šilingov za socialne naloge; 21,4 milijarde šilingov za gospodarstvo; 17,5 milijarde šilingov za vse drugo. Prvič v zgodovini pa bo potrebnih osem milijonov šilingov za ministrske penzije.

Trgovinski minister dr. Bock je izjavil, da je za gradnjo avtocest v rednem proračunu predvidenih 684 milijonov šilingov, v izrednem proračunu pa 346 milijonov (vsega skupaj torej 1030 milijonov šilingov). Ta vsota je za 70 milijonov večja od lanske. Minister je ob tem opozoril na to,

Katoliški glas k volitvam

V Italiji bodo v nedeljo, dne 28. aprila, državnozbornske volitve. Ob tej priliki je poudaril »Katoliški glas«, list katoliško usmerjenih Slovencev na Goriškem in Tržaškem, da mora naša slovenska manjšina braniti različne dobrine, ki so zanjo bistvene in ki jih ogrožajo različni nasprotniki.

Članek je mišljen kot odgovor marksistično usmerjenemu »Primorskemu dnevniku«, ki izhaja v Trstu. Omenjeni list je namreč ob dogodkih v Dobrli vesi in našim člankom »Kdo nosi v škofiji pred Bogom zadnjo odgovornost?« zapisal, naj Slovenci v Italiji nikar ne volijo demokristjanov, saj ti prav na Koroškem najbolj zatirajo Slovence, kar je razvidno tudi iz članka »Krik iz Korotana«, ki ga je priobčil dne 4. aprila 1963 »Katoliški glas«. Ker vsled tega »Primorski dnevnik« ne razume, zakaj je objavil »Katoliški glas« resolucijo goriške Slovenske demokratske zveze, ki se je odločila, da pri prihodnjih državnozbornskih volitvah podpre kandidate Krščanske demokracije na Goriškem, je bilo v zadnji številki »Katoliškega glasa« k volitvam v Italiji ponovno zavzeto stališče.

Ker so 28. aprila slučajno tudi v Avstriji volitve ter so v zvezi z dogodki v Dobrli vesi argumenti tudi za naše zadržanje pri volitvah državnega prezidenta tehtni, jih posredujemo tem pot tudi našim bralcem.

Uredništvo

Verske in moralne dobrine

»Krščanski svetovni nazor je zgrajen na veri v Boga in na razodetem moralnem nauku. Zato je dolžnost vsakega še vernega Slovenca, da danes te dobrine brani pred vsemi tistimi, ki mu jih ogrožajo. In to so predvsem komunisti. Njih svetovni nazor je zgrajen na golem materializmu. Tam, kjer so oni na oblasti, je tak materializem postal »državna vera«, ki jo mora izpovedovati vsakdo, kdor hoče kaj veljati. Tam se taka »vera« prisiljeno uči in razlaga v vseh šolah, od otroških vrtcev do univerz. Učiti se je morajo tudi otroci vernih staršev.

To je pa duhovno nasilje in zločin. — Zato se moramo tudi mi verni Slovenci boniti zoper vse tiste, ki izpovedujejo tak svetovni nazor. Boriti se moramo s sredstvi, ki nam jih daje na razpolago demokratski ustroj države, v kateri živimo. Med temi sredstvi je tudi to, da podpremo tiste stranke, ki nam najbolj zagotavljajo nemoteno uživanje omenjenih dobrin. Med vsemi ital. strankami nam daje v največji meri tako zagotovilo ravno KRŠČANSKA DEMOKRACIJA. — Zato je naravno, da bo slov. katoličan pri državnih volitvah volil to stranko.

DEMOKRATIČNI SISTEM VLADANJA

V svoji zgodovini smo Slovenci okusili dokaj grenkosti, ki so nam prišle predvsem od raznih diktatur. V Italiji pa so po zadnji vojni uvedli tak demokratičen red in tako svobodo za vse, da čeprav ni popolna, se vendar v njej bolje počutimo kot pod vsemi dosedanjimi režimi. Steber sedanje demokratične uredbe v Italiji je pa ravno KD. Zavedamo se, da kakor koli bi se premaknila tehtnica med političnimi silami v državi, bi bilo za nas slabše, bi bilo manj svobode. —

da je letošnja upoštevanje škoda, ki jo je povzročila huda zima. Za popravilo pozeh na zveznih cestah bo potrebnih 30 do 40 milijonov šilingov. Trgovski ministerij navaja številke 449 milijonov šilingov izdatkov ter 328 milijonov šilingov dohodkov. V gradbene namene je predvidenih 2,9 milijonov šilingov v rednem proračunu in 680 milijonov šilingov v izrednem proračunu.

Prometni minister Probst je objavil, da je do sedaj zaprosilo za telefonsko priključitev okoli 40.000 oseb. Za vzdrževanje avstrijske zvezne železnice sta letno potrebni 1,2 milijardi šilingov, ministerij pa more razpolagati samo z vsoto 756 milijonov šilingov. Za investicije je 670 milijonov šilingov na razpolago. Obratovalne dohodke so nastavili na 652 milijonov šilingov, kar pomeni vsekakor precejšnjo zgubo.

Obrambno ministrstvo računa z dohodki 40 milijonov šilingov. Obrambni minister Schleizer je naštel vrsto vojaške opreme, ki bi jo bilo treba nabaviti oziroma izpopolniti.

Prosvetni minister dr. Drimmel je zahteval vsote za gradbeni šolski fond, ki bi naj odpravile revščino na avstrijskih visokih in srednjih šolah. Sicer je za letošnje leto za šolsko področje predvidenih 118 milijonov šilingov več, vendar financiranje šolskega gradbenega fonda iz proračunskih sredstev ne zadošča. Visoke šole bodo razpolagale z nad 412 (1963: 327) milijoni, višje šole z nad 171 (146) milijoni šilingi; kapital za osnovno vzgojo pa znaša nad 92 (86) milijonov šilingov.

SOCIALNI IN GOSPODARSKI NAPREDEK

Država mora skrbeti za vsestransko gospodarsko in socialno blagostanje državljanov. Pri tem ji morajo biti pri srcu najprej revni sloji, predvsem kmetje in delavci. V Italiji smo videli, da se je v preteklih 18 letih od končane vojne zelo veliko stonilo v tem oziru, tako da govorijo o »italijanskem čudežu«. To se je pa moglo zgoditi samo zato, ker je KD pomagala, da so se uresničile številne zahteve krščanskega socialnega nauka. Zato slov. kmetu in delavcu, ki sta mu mar pravi socialni napredek, ne bo težko oddati svoj glas za KD, ki mu zagotavlja vedno večjo socialno pravičnost v svobodi. S toliko lažjim srcem bo to storil, če pomisli, da države pod komunističnimi režimi niso doživele še nikakega takega »čudeža«, nasprotno, kot sami priznavajo, so celo v sovjetski Rusiji glede splošnega ljudskega blagostanja še daleč, daleč za deželami zapadne demokracije.

OBRAMBA NAŠE NARODNE SAMOBITNOSTI

Kot narodna manjšina v tuji državi imamo še eno dobrino, ki jo moramo čuvati, in to je naša narodnost. Po božji volji smo člani slovenskega naroda in taki želimo ostati, ker se nočemo prdati in ker nočemo postati renegati, kajti vse take smatramo za moralne ničle in kristolovce. Za našo narodnost smo se borili v preteklosti, se borimo danes in se bomo v prihodnosti. Toda zavedamo se, da živimo v deželi, kjer je nagradene preveč narodne nestrpnosti iz preteklih časov in kjer zaradi tega ni mogoče vsega slabega odpraviti z eno potezo peresa. Vendar, resnici na ljubo moramo priznati, da se je pod demokratično Italijo tudi v tem oziru marsikaj spremenilo na boljše in da imajo zlasti mlajši politiki v vrstah KD bolj široke poglede tudi na narodnostno vprašanje. Zato gojimo trdno upanje, da se bo v svobodni demokraciji, uredilo tudi vprašanje zaščite naše slov. manjšine korak za korakom. Vsled tega nam danes tudi obramba naših narodnih pravic narekuje, da na državnih volitvah podpremo tisto stranko, ki nam tudi v tem oziru nudi največ garancij za pravično zaščito naših narodnih pravic. Po našem mnenju je to ravno KD, ki se opira na krščanski svetovni nazor in na socialni nauk Cerkve.

Zadnja stvar, ki nam jo »Primorski« očita, je Koroška, kjer bajé avstrijski demokristjani zatirajo Slovence. To ni res.

Na Koroškem je na vladi socialistična stranka. Ta je, ki ni izponila svojih socialističnih dolžnosti.

V vrstah Avstrijske ljudske stranke na Koroškem je res veliko število bivših nacistov, ki se danes izdajajo za katolike. Toda nekaj takih farizejev ni še stranka, kajti na drugi strani je res, da Die Furche, ki izhaja na Dunaju, najbolj pogumno zagovarja pravice slovenske manjšine na Koroškem.

Končno želimo poudariti še to, da je iz članka Našega tednika — Kronike razvidno, da odgovornost za žalostno stanje na Koroškem pada predvsem na eno samo določeno osebo v celovški kuriji, ki si lasti pravice, ki ji ne gre. Zato pa ne smemo biti kakor sv. Peter, ki je zaradi ene čebele, ki ga je picila, vrgel cel panj v vodo. Vsakdo naj nosi svojo odgovornost pred Bogom in pred ljudmi. To je stvarnost, drugo je demogoštvo.

Slovenski tedni v Gradcu

Zveza književnikov, slikarjev in glasbenikov, ki si je nadala ime »Forum Stadtpark«, bo od 4. do 21. maja 1963 priredila Slovenske tedne v Gradcu. Prireditve v tem okviru sodijo med prizadevanja te ustanove, da bi s srečanjem svojega kulturnega življenja z zamejskim utirala umetnosti nova, sodobnejša pota. Zato stojijo te prireditve tudi pod naslovom »Sodobno na slovenskem kulturnem območju«.

Doslej so zabeležili v graškem »Forumu Stadtpark« skandinavski in japonski mesec. Leto se bo graško občinstvo pod pokroviteljstvom »Forum« seznanilo s sodobnim slovenskim kulturnim in umetniškim stvarjanjem ter prizadevanjem, ki zajema likovno umetnost, gledališče, liriko, glasbo, arhitekturo, urbanizem in varstvo narave.

Prvi dan bodo odprli razstavo slik in grafik. Na njej bo zastopan mlajši rod slovenskih slikarjev in grafikov, in sicer bodo razstavljali Janez Bernik, Janez Boljka, Bogdan Borčič, Andrej Jemec, Ferdo Majer, Vladimir Makuc, Marjan Pogačnik, Bine Rogelj, France Slana, Ive Šubic, Marko Šuštaršič, Karel Zelenko. Razvojne silnice in povežave bo na razstavi razlagal prof. Ciril Velepiti. Že tega dne bo nastopilo Mestno lutkovno gledališče iz Ljubljane.

6. maja je na sporedu koncert Slovenskega okteta, dva dni pozneje pa večer nove slovenske lirike, na katerem bodo recitali pesmi Kajetana Koviča, Lojzeta Krakarja, Janeza Menarta, Ivana Minattija,

Toneta Pavčka, Gregorja Strniše, Saše Vegri, Daneta Zajca in Cirila Zlobca. V načrtu je pogovor s pesniki Kovičem, Strnišo in Zlobcem.

Enajstega maja bodo odprli dve razstavi, prvo o novi ljubljanski arhitekturi in drugo o lutkovni tehniki v ljubljanskem Mestnem lutkovnem gledališču. Tega dne bo govoril arh. Boris Gaberšček o temi: gradnja mest kot naloga skupnosti.

15. maj je namenjen gledališču. Nastopili bodo slušatelji ljubljanske Akademije za gledališče, film, radio in televizijo z

Še nekaj spominov na g. Krista Koširja

Dušnopastirsko delovanje

V dušnopastirskem in javnem delovanju nepozabnega g. dekana Krista Koširja so bila posebno bogato blagoslovljena tista njegova, rekel bi, podjunska leta od 1921 do 1926, ko je bil najprej 15 mesecev provizor, nato kaplan v Pliberku, 4 leta pa kaplan v Šmihelu nad Pliberkom. Aprila l. 1921 je prišel po odhodu dekana Marinčiča na izpraznjeno faro Pliberk, ki jo je nekaj mesecev vodil kot provizor, po prihodu novega župnika in dekana č. g. Hribarja pa je deloval tam še 1 leto kot kaplan. Previdnost božja ga je poslala tja res ob pravem času. Kajti vsled usodnih dogodkov prvih povojnih let se je ljudstva na tej prostrani fari kakor drugod na južnem

enodejanko Slavka Gruma »Upornik«. Uvodoma bo govoril prof. Filip Kalan — Kumbatovič o izkušnjah v delu akademije, sledil pa bo razgovor s Slavkom Janom, Pinom Mlakarjem in Filipom Kalanom o množnostih sodobnega gledališča.

17. maja se bo predstavila slovenska sodobna glasba. To področje bo pojasnjeval dr. Valens Vodusek. 21. maja pa bo arh. Braco Mušič govoril, opiraje se na gorenjsko območje, o regionalnem planiranju in pokrajinski zaščiti.

»Forum Stadtpark« bo izdal za to priložnost posebno publikacijo, v kateri bodo prispevki raznih kulturnih delavcev, izbor nove slovenske lirike in umetniške priloge.

Koroškem polastila neka zbežanost, neorientiranost in preplašenost. Fari je bilo treba pogumnega, razgledanega dušnega pastirja, moža zdravega optimizma in svežih sil, ki je imel voditeljske zmožnosti. Te so bile v veliki meri dane pokojnemu g. Koširju, zlasti je bil po svojem vedrem, prijaznem značaju, po svojem idealizmu pa tudi po svoji podjetnosti kakor ustvarjen za voditelja mladine. Sam se je mogel tudi

Ljubitelji koroške mladine

Gojenke Kmetijsko-gospodinske šole v Št. Jakobu v Rožu vam bomo ob sklepu šole v sredo, dne 1. maja 1963 pokazale uspehe šolanja z odrsko prireditvijo ter razstavo ročnih del in kuharskih izdelkov.

Spored: v torek, dne 30. aprila, ob treh popoldne prireditve za šolsko mladino;

v sredo, dne 1. maja ob pol dveh popoldne prireditve v gospodinski šoli v Št. Petru.

ob sedmih zvečer ponovitev v Farni dvorani župnišča v Št. Jakobu.

Zato pridite vsi, ki se zanimate za naše delo, ta dan v Št. Jakob v Rožu.

Slavistika na univerzi v Buenos Airesu

Argentinska Katoliška univerza v Buenos Airesu (Río Bamaba 1227) javlja, da bo v tekočem letu 1963 začela s pomočjo Padarewskega ustanove (Fundation of Padarewski) s slavističnimi predavanji na katoliški univerzi. Program je naslednji: a) Tečaj: dr. Vladimir Toczylowski: 1. Zgodovina slovanskih kultur. 2. Slovanske književnosti. 3. Zgodovina političnih institucij zapadnih Slovanov. 4. Socialna in ekonomska struktura komunističnih držav. Redni prof. dr. Bohdan T. Halajczuk: 5. Zgodovina političnih institucij Vzhodne Evrope. 6. Pravna in politična struktura komunističnih držav in sovjetskega bloka. b) Seminarji iz zgodovine in književnosti vseh slovanskih narodov. c) Predavanja izven programa.

Z veseljem objavljamo ta načrt slavističnih in sovjetoloških predavanj na katoliški univerzi, ker bo gotovo pripomogel za spoznavanje slovanskih kultur med Argentinci, ki so jim bile dozdaj zelo malo jasne. Pobuda je prišla od Poljakov, ki so pred petnajstimi leti ustanovili v New

Yorku Ustanovo imena Padarewskega, kateri zdaj predseduje Edward S. Witkowski, in ki ima namen propagirati poljsko kulturo v inozemstvu. Ta ustanova daje študentske stipendije mladim poljskim učenjakom, da si lahko izpopolnjujejo svoje znanje v Indiji, na Japonskem, obenem pa tam predavajo o poljski kulturi, vedno pa v zvezi s celotnim slovanskim problemom. Organizacijo študijskih centrov pa vodi prof. dr. Todor Domoradzki, ki je podpredsednik te ustanove, obenem pa direktor Centra slovanskih študijev na univerzi v Montrealu.

Pred meseci je ta organizator prispel v Buenos Aires, kjer je iskal torišča za ustanovitve stolice za slovanske študije med Argentinci. Stopil je v stik z različnimi rektorji. Rektor Katoliške univerze msgr. Derisi mu je ugodil in so dogovorili v toliko napredovali, da se je že začel prvi tečaj, kot ga omenja zgornja napoved.

Slavistična predavanja sicer ne spadajo v okvir univerze kot take, temveč v njeno dopolnilo. Kakor smo poučeni, bo tečaj trajal štiri leta in se bodo izdajale diplome. V seminarjih bodo poučevali priznani strokovnjaki dotičnih narodnosti ter s svojimi razlagami dopolnjevali glavna predavanja. Slednji redni učenec bo moral obiskovati vsaj štiri kurze omenjenih profesorjev, ter obiskovati seminar. Seminarji, ki jih vodijo profesorji brezplačno, bodo mogli obstajati samo, če bo dovolj slušateljev. Računati je predvsem na slušatelje, pripadnike dotičnih narodov, predvsem na začetku slavističnih študij. Tudi Slovencem je ponujen seminar, toda od števila slušateljev je odvisno vzdržanje predavanj o slovanski zgodovini in literaturi v kasteljanščini s katedre buenosaireške Katoliške univerze.

Salzburg bo počastil sv. Cirila in Metoda

V času od 12. do 16. julija 1963 bo v Salzburgu Salzburški kongres slovanske zgodovine (Congressus Historiae Slavicae Salisburgensis) v počastitev 1100-letnice prihoda svetih bratov Cirila in Metoda v donavske pokrajine in začetek njunega delovanja v metropoli Salzburgu. Zborovanje bo na salzburški univerzi. Razpravljali bodo o vprašanju:

»Slovani med vzhodom in zahodom v zgodovini in sedanosti«.

Ta ogromna snov je razdeljena v razpravljanja s predavanji in diskusijami v štirih sekcijah:

1. Vzhodna Srednja Evropa v zgodovini in sedanosti
2. Zgodovina Vzhodne in zahodne cerkve v njunih medsebojnih odnosih
3. Cirilmetodijska vprašanja
4. Slovanska filologija in starinoslovje

K častnemu predsedstvu pripadajo zastopniki teh strokovnih ved: Cronia (Padua), Dölger (Monakovo), Dvornik (Washington), Georgiev (Sofia), Grivec (Ljubljana), Gudcij (Moskva), Jakobson (Cambridge, ZDA), Kniezsa (Budapest), Lehr-Splawinski (Krakau), Mazon (Paris), Stender-Petersen (Arhus), Unbegaun (Oxford), Vaillant (Paris), Vasmer (Berlin).

Delovanje v pliberškem izobraževalnem društvu

Izredna zasluga g. Koširja je bila, da je s svojo neumorno delavnostjo zbudil k novemu življenju pliberško katoliško-slovensko izobraževalno društvo, v katerem se je prej že skozi 10 let zbirala pliberška mladina. V društvenih prostorih je po prihodu g. Koširja spet vladalo ob nedeljah po prvi službi božji živahno vrenje in trenje. Knjižničar je imel dosti dela, da je ustregel vsem željam po knjigah, društveniki so se pomenkovali med seboj o vseh perečih in manj perečih zadevah; vsak mesec vsaj enkrat, včasih še pogosteje je bil po učen sestank z govorom, ki so ga imeli tu pa tam tudi društveniki sami, da se vadijo v govorništvu; vršile so se odbore seje. Kaj kmalu se je sklenila in izvedla javna prireditve z igro, deklamacijami in govorom. Toda od začetka so se stavile slovenskim prireditvam ovire s strani oblasti, ki v Pliberku samem niso hotele dovoliti javnih društvenih nastopov, da se ne bi »motil mir«. Kaj torej storiti? Društveni odbor je hitro našel rešitev: Pojdemo pa v Šmihel igrati. Tako se je tudi zgodilo. Gospod Košir je s svojo agilnostjo dal izobraževalnemu društvu nov zagon in ustvaril predpogoje, da je zamoglo tudi pod njegovimi na-

kmalu prepričati, da je razsežna pliberška župnija kakor veliko polje, ki je zrelo za žetev in čaka delavcev.

Dober govornik, kakršen je bil, poln mladostnega ognja, kipečih moči in veselja do dela si je že s prvimi nastopi osvojil srca faranov, iz njegovih ognjevitih besedi je govorilo zaupanje v Boga in sebe in pogum, kot bi hotel poslušalcem z Zveličarjem reči: »Ne bojte se, mala čreda!« Ljudstvo je prisluhnilo, srca so se jela odpirati in sprejemati, kar jim je hotel dati: neustrašene vere v božjo resnico in pravico ter trdne volje, delovati za njih urešitve v življenju. Fara je na novo oživela, versko življenje se je začelo lepše razcvetati. Posebno močno je vplivala njegova impulzivna narava na mladino, ki jo je kar potegnil za seboj na nova, lepša pota. Vrste mladine so se razgibale, znal jih je vžgati, navdušiti za najvišje ideale vernih prednikov, da se mladinci niso ustrašili ne dela, ne žrtev. Po njegovem prihodu je začela posebno dekliška Marijina družba živahno delovati: na znotraj za poglobitev verskega življenja zlasti v prvih duhovnih vajah, ki so se v fari vršile l. 1921 in jih je vodil sam skupaj s č. g. Sekolom, na zunaj pa s tem, da je začela in uspešno dokončala akcijo za nabavo nove društvene zastave.

sledniki uspešno delovati vse tja do druge svetovne vojne.

Delo v Krščansko-socialni zvezi

Toda goreči rodoljub Košir je preko mej pliberške fare videl tudi duhovne potrebe vse južne Koroške. Vedel je, da je društvom treba neke matice, ki bi jih pri njihovem delu vodila in podpirala. Po njegovem prizadevanju se je v poletju 1921 sklical v Šmihel občni zbor Slovenske krščansko-socialne zveze, na katerem se je po več nemirnih letih spet zbralo lepo število kulturnih delavcev k mirnemu in stvarnemu posvetu in so sklenili, da naj se spet aktivira nekdanja zaslužna kulturna organizacija koroških Slovencev, Krščansko-socialna zveza, predhodnica sedanje Krščanske kulturne zveze. Prej se je imenovala krščansko-socialna, ker je v tistih časih za socialno vprašanje in delo vladalo največje zanimanje. Po prvi okrožnici papeža Leona XIII. o socialnem vprašanju so se po vseh deželah ustanovljale take krščansko-socialne zveze, ki so imele namen širšim plastem delovnega ljudstva pomagati do večje splošne izobrazbe, da bi si lažje in hitreje priborilo enakopravnosti in veljavo v človeški družbi. Tako se je l. 1906 tudi na Koroškem ustanovila Slovenska krščanska zveza, ki je več kot 10 let kot matica vseh katol. izobraževalnih društev blagosloveno delovala v prid našemu kmečkemu in delavskemu stanu s prirejanjem shodov in večdnevni tečajev s poučnimi govori o važnih vprašanjih stanovske ali splošne izobrazbe, pa tudi s prirejanjem velikih verskih manifestacij, pevskih koncertov itd. Tej Koroški kršč.-soc. zvezi se imamo v veliki meri zahvaliti, da je naša ožja domovina, južna Koroška, bistveno ohranila svoj krščanski značaj. G. Košir je torej l. 1921 stopil na čelo tej oživljeni kulturni ustanovi. Pod njegovim vodstvom je z novim zaletom nadaljevala svoje veliko poslanstvo in širila pravo krščansko izobrazbo in kulturo med našim ljudstvom. Leta 1922 se je priredil po vojni prvi večji, dva-dododnevni izobraževalni tečaj v Pliberku, za katerega je vladalo veliko zanimanje in je bil zelo dobro obiskan. Da se je mogel ta tečaj vršiti v Pliberku v prostorih Izobraževalnega društva, je bilo treba prositi za posredovanje samega deželnega glavarja, ker je krajevna upravna oblast še vedno hotela delati težkoče. Temu tečaju so v naslednjih letih sledili še mnogi drugi po drugih krajih naše Koroške.

SKAVTSKI PRIROČNIK

Te dni je v Trstu izšel »Skavtski priročnik«, ki ga je izdala in založila založba »Duhovne knjige«, priredil pa ga je dr. Jože Prešeren.

Nova knjiga ima 475 strani in je torej ena najzajetnejših slovenskih knjig, kar jih je po tej vojni izšlo v Trstu. Tiskala jo je slovenska tiskarna »Graphis«.

V predgovoru je med drugim rečeno: »Ta knjiga je namenjena vsem. Skavti in skavtinja bodo iz nje črpali snov za pripravo na I. in II. razred. Drugi bodo v njej našli zdrave ideje in mnoge koristne reči: kako naj skrbimo za svoje zdravje, si pomagamo v raznih okoliščinah, si urede svoj dom, se zanimajo za izobrazbo«.

»Pri pripravi knjige so sodelovale osebe, ki so napisale lastne izkušnje in izkušnje stotisočev skavtov po svetu. Risbe so pripravili gg.: dr. ing. Franc Piščanc, Bambič Milko, S. K. Palčič Klavdij, ki je naredil naslovno stran«.

Založbi, ki je založila in izdala tako obširno in zanimivo knjigo, je treba samo čestitati.

LEKTOR ZA SRBOHRVAŠČINO NA BERLINSKI UNIVERZI

Jugoslovanski poslanik v Nemški demokratični republiki Djuro Jovič je izročil slavistični katedri na univerzi Kumbolt v Berlinu v dar 108 knjig, najnovejših jugoslovanskih izdaj. Svečanost je bila ob prihodu lektorja za srbohrvaščino Slavka Vukomanoviča, ki bo dalj časa na tej univerzi. Slovenski so se udeležili dekan filozofske fakultete prof. dr. Otto ter profesorji in znanstveni sodelavci te katedre. Na slavistični katedri študira srbohrvaščino 20 študentov.

GLOBASNICA

(Občinsko poročilo)

Naši občinski očetje so dne 3. marca obravnavali letni račun občine. Seji je prisostvovalo kot že večkrat okoli deset poslušalcev, ker se je že dva tedna prej naznanilo občinstvu na občinskih tablah, da se bo obračun za leto 1962 obravnaval pri seji 3. marca 1963 in da je seja javna. Na žalost je neka oseba objavila koncem februarja v več listih članek, da so občinski odborniki že 10. februarja na tajni seji obravnavali letni obračun in da v naši občini ni mogoče ugotoviti, o čem se na sejah razpravlja, ker na teh ne trpijo opazovalcev in poslušalcev ter podobno. K temu bi pripomnili, da so v naši občini seje že od leta 1945 vedno javne in za vsakega dostopne, razen ene izjeme v tem času, ko se je med drugim obravnavala zelo neprijetna točka o oddaji prostorov, ki so do leta 1962 služili občini za pisarne, in o določitvi najemnine. Pri tej seji so možje sklenili, da se ta proglašajo za tajno, in nato se je edini že navzoči poslušalec sam odstranil in ga nikomur ni bilo treba postaviti pred vrata, kakor je zgoraj omenjena oseba v listih trdila. Čuditi se moramo, da ta oseba more kaj takšnega trditi, ker še do danes niti pri eni seji ni bila kot poslušalec navzoča.

V letu 1962 je imela občina en in pol milijona šilingov dohodkov in za 35.000.—šilingov manj izdatkov. Eno tretjino izdatkov je občina izplačala leta 1962 za gradbo nove občinske hiše. Obračun za leto 1962 se je pri seji prebral in razložil. Ker se k debati nihče ni oglasil, oziroma nihče ni vložil kakšne pritožbe, se je račun soglasno odobrilo.

Med drugimi točkami so se občinski možje na tej seji posvetovali tudi o proračunu za leto 1963 in sklenili, da se zemljiški in drugi občinski davki za tekoče leto ne povišajo; ti znašajo letno 170.000 šilingov. Sklenilo se je, da se bo leta 1963 med drugim izdalo za popravilo občinskih cest in mostov 176.000; za upravo in drugo nad 100 tisoč šil.; za šolo in podobno okoli 100 tisoč šil.; za gasilsko društvo, nakup plemskih bikov 35.000 in za občinske reveže ter prispevek za bolnišnice 50.000 šilingov itd. Proračun za leto 1963 znaša začetkom leta 750.000 šilingov dohodkov in izdatkov.

Z u p a n .

APAČE

(Zablaške mame ni več)

Oddahnili smo se, ko nas je zapustila huda zima. Take zime se še stari ljudje ne spominjo. Zdaj pa se je sneg že pomaknil v višine Obirja. Tudi mraz nam ni bil prizanesel, da je marsikje zamrznila voda. Tudi dosti krompirja je zamrznilo po kletih. Ozimina je slabo prezimila in bo treba vsejati jaro žito.

Mraz je bil tudi vzrok prehlajenja in bolezní. Mnogi so morali zaradi gripe za nekaj dni v posteljo, dosti pa jih je bilo, ki so bili potrebni zdravniške pomoči. Med njimi je bila tudi Zablaška mama, kateri pa zdravnikova pomoč žalibog ni mogla

Pri nas na Koroškem

Srebrna maša msgr. dr. Hornböcka v Št. Janžu

Na velikonočni ponedeljek je bila v Št. Janžu velika slovesnost. Pred 25. leti je v farni cerkvi pri Mariji v ognju pel novo sv. mašo Bavantov gospod. Bil je to že drugi novomašnik, ki je izšel iz Bavantove hiše. Takrat je bil gospodu novomašniku njegov stric, dekan v Mežici, novomašni pridigar. Nekaj let pozneje pa je po hudem trpljenju v Dachau umrl.

Čeprav so msgr. dr. Hornböcka tudi v Podgorjajih pripravili za njegov srebrni jubilej večjo slovesnost, smo se vendar tudi v njegovi rojstni farni spomnili tega dogodka, ki je za nas pomemben, saj je za župnijski, ki da duhovnika, to vendar velika čast in milost.

Že več tednov pred slovesnostjo so ženske pridno pletle vence za našo veliko cerkev, pevci pa so v pogostih vajah pripravljali novo mašo, ki jo je skomponiral prof. Tomc in ji dal ime »Dijaška maša«.

Na velikonočni ponedeljek se je ob pol desetih zbralo mnogo vernikov iz domače in tujih župnij, da pozdravijo gospoda srebrnomašnika. Pred cerkvijo je bil slovesen pozdrav: pevci so z iskrenim srcem zapeli priložnostno pesem, nato pa so sledili pozdravi in voščila; tako je voščila farna mladina, nečak Hanzl pa je med drugim dejal: »Največje pa veselje družino Bavantov navdaja; saj rod Vam iz hiše njih izhaja in v čast njim služba Vaša traja. — Po vzgledu strica iz Mežice — že v drugi rod ste čast veliko duhovništva rodbini

kot druga domovina, katere ji nihče ni mogel vzeti. Ta ljubezen je bila poroštvo njenega trdnega verovanja, da bo še videla svojo ljubo Koroško. Zaradi zvestobe do materinega jezika, do naroda in cerkve je bila leta 1942 izseljena z mnogimi drugimi koroškimi Slovenci. Tam v izgnanstvu, v mrzli tujini, je morala izpiti poln kelih trpljenja. Tam je tudi zgubila sina edinca, kar je povzročilo globoko rano v njenem srcu.

Ne bi hoteli naštetih vseh dobrih del, ki jih je izkazala apaški cerkvi. Omeniti pa moramo, da ji je v zboru ostalih zvonov pel v slovo tudi zvon, ki ga je bila kupila Zablaška družina. Ob odprtem grobu sta se od rajne matere poslovila oba pevka zboru, vsak z eno pesmijo. Vsi se ji zahvaljujemo za vse, kar je nam bila storila. Bog naj ji bo plačnik za vse dobrote, ki nam jih je izkazala. Naj počiva v miru. Težko prizadeti zablaški družini, ki pridno mammo hudo pogreša, izrekamo naše srčno sožalje.

ohranili...« Tudi zbor mlajših fantov mu je med drugim zaklical: »Tako ste tudi fari v Št. Janžu, ki Vam je ožja ljuba domovina — k njeni časti starodavni — pomnik pomemben pridobili...« Znani Hafner Filip pa je v šaljni obliki čestital gospodu jubilaru z željo, da bi fara kmalu dala gospodu naslednika. Maturant slov. gimnazije, Martin Partl se je v svojem nagovoru spomnil velikega dela, ki ga gospod srebrnomašnik vrši za verski in kulturni dvig vernikov kot vodja Mohorjeve družbe in ustanovitelj dijaških domov.

Pri slovesni sv. maši sta asistirala gospodu jubilaru v krasnih podgorskih paramentih g. Jančar in domači g. župnik, na koru pa je mogočno odmevala »Dijaška maša«, katero je Hanzl Gabrijel zelo lepo izvajal s svojim zborom. Pridigoval je g. jubilar sam; prikazal je vernikom poslanstvo duhovnika in poudarjal, da gremo težki preizkušnji nasproti, ker nam vedno bolj primanjkuje duhovniških poklicev.

K pogostitvi je g. jubilar povabil na svoj dom najbližnje sorodnike in goste, ki so bili ob njegovi strani pred 25 leti. Dobrot so bili deležni tudi pevci, ki so tudi na domu zapeli več pozdravnih in domoljubnih pesmi, kar je še pripomoglo k vselemu razpoloženju.

Ob tem skromnem poročilu še enkrat čestitajo šentjanški farani Bavantovemu gospodu in mu želijo mnogo božjega blagoslova!

Četrti blagoslov je pri pd. Vrhovniku. Tudi Blaža Vrhovnika ni več, doli počiva na šmihelskem pokopališču. Peti blagoslov je pri pd. Kuncu. To je že čisto blizu Št. Urha. Šesti blagoslov je v cerkvi v Šmihelu. To je dješka podružnica. Šmihel pa leži že 400 metrov nižje od Djekš. Cerkev je že stara, omenja se že l. 1387.

Sedmi blagoslov je pri pd. Reberniku. Do tu je treba iti še vedno navzdol. Treba se je zopet okrepčati za naporno pot po gori navzgor. Do zdaj je šlo vedno navzdol, zdaj pa zopet navzgor. Do pd. Priža vedno navzgor. Priž je bila še pred malo leti kmetija. Kmet je prodal in se preselil drugam, pri Prižu stanujejo gostači. Priž je še približno eno uro hoda oddaljen od Djekš, a na Djekše ni več posebne strmine.

Od Priža gre pot k pd. Drčniku, v drčo ali grapo. Ni daleč. Ura je že dvanajst. Od Drčnika do pd. Cegnarja. Od Cegnarja pa zopet navzgor mimo Postatnika k Vrniku. Vrnik je že onkraj Hudega kraja, na Djekšah, a še vedno oddaljen eno uro hoda od vasi Djekše. Od Vrhovnika je treba iti navzdol, v graben, in nato zopet navzgor k Rožancu. Ura je že tri popoldne. Nato je blagoslov še pri pd. Potniku in ob štirih popoldne v farni cerkvi na Djekšah.

K pd. Končarju na Djekšah je prišel vsako leto blagoslavljat župnik z Visoke Bistrice. Letos pa se je mudil ob tem času gosp. župnik in profesor Ramsbacher v kopališču Nauheim v Nemčiji, zato je prišel letos blagoslavljat h Končarju g. kaplan iz Velikovca z avtom. Blagoslovil je tudi že v cerkvi in še na nekaterih drugih krajih v bližini ceste.

Tako se je vršilo letos blagoslavljanje velikonočnih jedil na Djekšah.

ŠTEBEN — MALOŠČE

(† Janez Hochkofler)

Ko je v petek, dne 19. t. m., zvonilo večernico, je obdan od svojih in številnih faranov izdihnil svojo blago dušo mežnar in organist štebenjske fare Janez Hochkofler. Po zgodnji smrti svojega očeta, ki je tudi opravljal službo mežnarja in organista, je šele 9-letni Hanžek s svojo materjo oskrboval službo mežnarja in sprva pri blagoslovih, pozneje pa tudi pri mašah spremljal cerkveno petje na orglah, četrudi s svojimi otroškimi nogami še ni dosegel pedala. Vsak teden je šel peš čez Dobravo na Peravo k tedanjemu organistu Grafenauerju, da se je še bolj naučil orglati in voditi cerkveno petje. Iz prve svetovne vojne se je vrnil kot invalid na ber-

ZVABEK — SVETO MESTO

Svetomeška nedelja letos ne bo druga povelikonočna, dne 28. aprila, ker so tedaj volitve, ampak tretja povelikonočna, DNE 5, MAJNIKA 1963.

Župni urad v Žvabeku

glah. Ko si je spet opomogel, je vodil z veliko vneto cerkveno petje in skrbel za lepoto hiše božje. Leta 1925. se je poročil in živel v srečnem zakonu s svojo ženo Franco, roj. Oshgan. V zadnji vojni je moral okusiti gestapovsko ječo. Njegov miroljubni značaj smo vsi občudovali. Bil je pravičen mož, resnicoljuben in vedno pripravljen pomagati. Njegova skrb in ljubezen je veljala poleg svoje družine domači farni cerkvi in cerkvenemu petju. Skoro 60 let je kot mežnar in organist nesebično, z veliko požrtvovalnostjo in vernim spoštovanjem opravljal to službo do zadnjega.

Že vedno bolj slabo srce je kljub zdravniški pomoči obnemoglo. Ne samo domače in sorodnike, ampak vso farno družino je pretreslo naglo in vendar lepo pripravljeno slovo farnega mežnarja. Bil je naš prvi molivec, vedno pripravljen bralec pri božji službi in neutrudljivi pevec pri ljudskem petju in vodja cerkvenega zbornega petja. Kako smo rajnega mežnarja spoštovali in radi imeli, je pokazal veličastni pogreb na belo nedeljo, katerega je vodil mil. g. prelat, dr. Rudolf Blümi kot odposlanec škofov ob asistenci 6 duhovnikov. V posebnem pismu farni družini so se nadpastir zahvalili rajnemu cerkvenemu služabniku za njegovo dolgoletno in vzorno opravljanje službe v cerkvi, ob oltarju in v fari. Naj počiva v Bogu!

GLOBASNICA

(Še enkrat šiviljski tečaj)

Že davno smo poročali o šiviljskem tečaju, ki se je vršil v Globasnici. Udeležence so ga zaključile z lepo kulturno prireditvijo. Poročali smo tudi, da je na tej prireditvi govoril dr. Pavle Zablatnik. V tej zvezi smo brali v »Unterkärntner Nachrichten« z dne 22. marca 1963, št. 12, hud napad na govornika. O vsem tem bomo poročali pozneje, zdaj samo toliko: list »Unterkärntner Nachrichten« med drugim trdi, da je povzel vsebino svojega poročila iz pisma globaškega župnika. Globaški župnik pa nam sporoča, da listu o tej zadevi ni poslal nobenih poročil.

Proti »Unterkärntner Nachrichten« teče sodnijski postopek. Ko bo proces končan, bomo o tem poročali ter zavzeli svoje stališče.

Uredništvo

ŠT. ILJ OB DRAVI

(»Scapinove zvijače«)

Po dolgem postnem času je pač treba zopet malo razvedrila. Tako so si tudi mišlili v Št. Ilju in na velikonočni ponedeljek priredili veseloigro »Scapinove zvijače«. Igra je bila razen nekaterih jezikovnih napak še kar dobro podana. Na odru smo srečali poleg starih igralcev (Toni Perdacher, Franci Kovačič, Hermina Kernjak in Tomi Koncilja) tudi nekaj novincev kot Reni Meierhofer in Rozi Petscher. Menim, da smemo biti št. Iljčani s tem uspehom kar zadovoljni. Saj še ni dolgo, kar je bila otvoritev dvorane, pa vendar se je naša mladina že večkrat postavila na oder.

V odmorih pa smo slišali vesele polke in valčke, ki so jih igrali naši študentje. Seveda marsikaj niso igrali tako, kot bi moralo biti. Če pa pomislimo, da se sami učijo in da nekateri igrajo svoj instrument šele dva meseca, jim teh napak ne smemo in ne moremo očitati, ampak samo čestitati. Predstavili so se nam tudi naši najmlajši godci.

Da pa je farna mladina v Št. Ilju tako aktivna, pa se je treba zahvaliti našemu č. g. župniku Lovru Petričiču. Saj je on tisti, ki drži skupaj mladino in se zanjo žrtvuje.

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Pridite in oglejte si

Kuharsko in šiviljsko razstavo ter odrsko prireditev.

ki bo 5. maja 1963 v Št. Rupertu pri Velikovcu ob zaključku 6-mesečnega gospodinjanskega tečaja.

Odrska predstava bo za oddaljene goste ob pol 2. uri popoldne, za bližnje pa ob pol 5. uri popoldne.

Prisrčno vas vabijo

g o j e n k e .

DJEKŠE

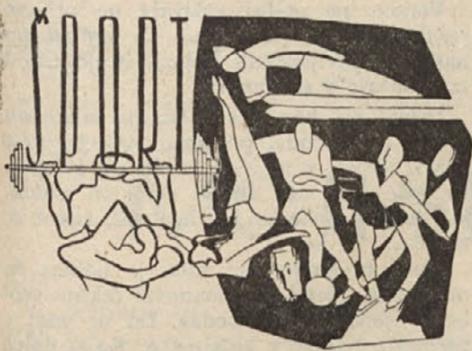
(Blagoslavljanje na krstnico)

Kaj se blagoslavlja? Zjutraj ob šestih se blagoslovi ogenj in voda. Ljudje rabijo ogenj in ne morejo čakati na slovesni blagoslov ognja po sončnem zahodu. Isto je z vodo.

Izmed jedi se blagoslavljajo meso, klobase, pisanke, kruh, pogača, šarteljni, hren in še druge jestvine. Za vsako vrsto jestvin je poseben blagoslov.

Na Djekšah je prvi blagoslov velikonočnih jedil pri pd. Lesjaku. To je ob pol sedmih zjutraj. Ze tu sledi po blagoslovu kratko okrepčilo. Drugi blagoslov je na slemenu pri pd. Slamniku ali Slameniku. Beseda ne pride od slama, marveč od sleme, na slemenu. Tretji blagoslov je pri Prohartu v Hudem kraju. Tone Prohart se je malo pred Veliko nožjo preselil na Djekše in na dječskem pokopališču pričakuje večnega vstajenja.

več pomagati. Na posledicah gripe ji je odpovedalo srce. Dne 12. marca je v starosti 70 let mirno v Gospodu zaspala. Nismo pričakovali—in tudi sama tega ni slutila — da jo bo Bog tako hitro odpoklical. Vse nas je ta nenadna novica prizadela, kajti imeli smo rajno mater vsi zelo radi. Bila je zelo delavna in pridna, globoko verná in narodno zavedna. Pri sv. maši in sv. obhajilu smo jo videli ne le ob nedeljah, temveč skoraj vsak dan. Velika množica ljudi jo je spremljala na zadnji poti na apaško pokopališče, kar je bil lep dokaz, da je bila zelo priljubljena. V slovo od doma sta ji združena apaški in Pevčarjev zbor zapela pesem »Vigred se povrne«. V cerkvi pa so se č. g. župnik Lampichler iz Šmarjete v ganljivih besedah poslovili od rajne. V lepih besedah so nam orisali njeno življenje. Ona je ljubila svojo domovino in ko jo je morala v času nacizma zapustiti, ji je ostala še vedno cerkev in vera

Srečna zmaga Boroveljčanov nad Šentjanžani

DSG Borovlje — SV Št. Janž 4:3 (2:1)

Kljub temu, da je šentjanško moštvo preteklo nedeljo nastopilo brez vratarja Dovjaka, Popiča in Malleja, so se šentjanžani še kar dobro držali. Zanimivo je še, da so šentjanški nogometaši v 3 minutah ustrelili 2 gola in tako izenačili rezultat 3:3. Zmagovalni gol je padel 5 minut pred koncem. Rezervni vratar Lapuš je žogo že držal in jo spet spustil — 4:3.

Izmed šentj. igralcev je treba pohvaliti Hanušo Miheja, vse 3 Gabriele: Hanzija, Hanzeka ter Miheja, v napadu pa še Mošitz Vilija in Kropivnika.

Boroveljčani pa so imeli v Oitzlnu najboljšega moža.

V pretekli pa so šentjanški mladinci podlegli mladincem iz Borovelj 4:0!

AVSTRIJA CELOVEC V RESNI KRIZI

Tudi v 3. domači igri pomladne sezone cel. Avstriji ni uspelo premagati graških atletikov in tako zabeležiti dveh nadvse važnih življenjskih točk. Podlegla jim je z 1:2. Sicer so Celovčani igro nekoliko nesrečno izgubili. Kajti v 35. minuti Riegler ni imel sreče pri strelu enajstmetrovke. Ta lahko dosegljivi gol pa bi bil odločilen za celoten nadaljni potek igre; kot povsod

pa je ta nesrečni strel dal pobudo nasprotnim igralcem, Celovčane pa potrl.

GAK je imel za seboj številno publiko, ki je navduševala in podpirala atletike; izmed teh pa so se najbolj odlikovali študentje iz Egipta, ki so po zmagi nesli 2 uspešna igralca na ramah iz igrišča in sicer: Jugoslovana Zehovića in Egipčana Selima. Prvi je poskrbel za gol v 55., drugi pa v 75. minuti.

Dve minuti po prvem голу za GAK pa je bil uspešen tudi Riegler za Celovčane. Celovčani so zadeli poleg tega tudi enkrat les (Lorber I) in niso izkoristili več stodontnih šanz. Pohvale vredni na celovski strani so bili mladi Sadkman, ki je imel na nasprotni strani nadvse hitrega Voleznika, Vavpot ter Umgeher, ki je presegel tokrat Hohenbergerja. Popolnoma pa je odpovedal Šenauer.

V splošnem pa se lahko reče, da velja za Avstrijo Celovec izrek »Iacta alea est«. Sicer zaseda napram boljšemu razmerju golov prvo mesto izmed štirih najslabših klubov s 13. točkami, a je s tem toliko kot stodontni kandidat za izstop iz državne lige. Kajti z igrami, ki ji stojijo pred vrati, si ne bo mogla knjižiti potrebnih točk, ki bi jo rešile te neprijetne usode.

KOLESARJENJE

Otvoritev cestnih dirk Koroške

Pri ugodnih vremenskih pogojih so otvorili preteklo nedeljo s tekmo Celovec — Himmelberg in nazaj (t. j. 64 km) Koroške cestne dirke kolesarjev. 29 dirkačev se je nabralo ob štartu v Celovcu. Do obrata v Himmelbergu je vozilo celo polje sključeno, kmalu pa se je odtrgal Ex-Celovčan Hans Furian (sedaj vozi za Union Junior Graz) in si osvojil s presledkom pol minute zmago. Na drugem mestu v kategoriji A in B mu sledi klubski tovariš Jörg Wolf. V kategoriji C in D pa je odzvel prvo mesto Bogomir Fabian pred Helmutom Zitta (oba ARBOe Koroška).

Važne zahteve kmetov izpolnjene

Važne zahteve kmetov so bile proti pričakovanju dvomljivcev vendar izpolnjene. Brez dvoma so uspeh stalnih prizadevanj zastopnikov kmetov pri zadnjih vladnih pogajanjih, ki so z vso odločnostjo stavili svoje zahteve, ki so bile vsak čas izvedljive. Seveda so bila izhodišča vedno stvarne danosti, kar je v nekem oziru pomenilo tudi zmernost. Slednjič je znano, da znaša poklicni kmečki stan samo še 16 odstotkov vsega prebivalstva in da gre prav tu za spretnost pri pogajanjih. Tako moremo imenovati ta uspeh dosežek kmetovskih zastopnikov, ki so v danih okoliščinah dosegli največ in najboljše.

Podaljšali so veljavnost poljedelskega zakona ter zakona o tržnem redu

Razpravljali so o podaljšanju zakona o tržnem redu in poljedelskega zakona in pri tem v toliko dosegli uspeh, da bo v prihodnje njuna odobritev odvisna samo še od stvarnih presoj. To se bo kmalu moralo pokazati, kajti zakon o tržnem redu bo letos potekel in ga bodo morali podaljšati za dve leti. Podaljšanje je za poljedelstvo življenjske važnosti. Na njej slonijo prodaja in cene živine, mleka in žita.

Poljedelski zakon so prvotno sklenili samo za pet let. Važna naloga zastopnikov v agrarnem odboru bo podaljšanje tega zakona in njegova prilagoditev spreminjenim okoliščinam. Za leto 1963 bo imelo poljedelstvo kljub mnogim težavam z državnim proračunom 630 milijonov šilingov na razpolago, in sicer iz »zelenega plana«, od teh 180 milijonov za pocenitev goriva. Lani jih je bilo 450 in prvo leto samo 200. Šele zdaj moremo prav uvideti pomembnost poljedelskega zakona, kajti brez nje ga bi sploh ne bilo podlage za pogajanja.

Mlečne cene

Vprašanje, ki neposredno zanima kmeta, so cene mleka. Kot izid dolgotrajnih pogajanj bodo cene mleka zvišali za dvajset grošev na liter; odslej bodo plačali za liter mleka 2,10 šil. Ker so procenti maščobe navadno nad normo, bodo skupički dosegli tudi 2,20 šil., 2,30 šil., in še več. S tem pa je že dosežena povprečna raven cen EWG. Za konsument se bo podražilo mleko za 40 grošev na liter in maslo za 1,60 na kilogram. Da so preprečili nadaljno podražitev, je bilo treba povišati davek za pivo in žganje.

Gorivo bo cenejše

Kot smo že povedali bodo končno uredili akcijo za zniževanje cen goriva (Treibstoffverbilligungsaktion). V letošnjem letu bodo izplačali kmetom prispevke za 1962 leto. V bodoče jih bodo pa izplačevali ob začetku tekočega leta. V ta namen so odobrili 180 milijonov šilingov — gotovo precejšnja vsota, ki bo — kakor do-

Knjiga je lepo darilo

V Mohorjevi knjigarni so dobili več novih knjig

Za ljubitelje zanimivih in domačih povesti ima sedaj knjigarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu na razpolago poleg drugih knjig tudi povest »Janez in Majda«, 160 str., 18.— šil.; Janez Jalen »Ograd«, 120 str., 10.— šil.; Hünermann »Na božjih okopih«, 176 str., 15.— šil.; Ragazzi, »Vodnjak je globok«, 240 str., 20.— šil.; Krasnov, »Pri podnožju božjega prestola«, 160 str., 10.— šilingov.

Priporoča tudi knjigo za mladino Darina »Hepica in njeni bratci papagajčki«, 92 str., 50.— šil.; Puškin »Pravljica o ribiču«, 18.— šil.; Puškin, »Pravljica o mrtvi cesarici in sedmih junakih«, 20.— šilingov.

Na razpolago je še nekaj knjig proze: Stanko Majcen »Povestice«, 196 str., 35.— šil.; izbor emigrantskega pripovedništva »Dnevi smrtnikov«, 256 str., vezano, 55.— šil.; Vinko Belličič, »Nova pesem«, 126 str., 50.— šilingov.

Ljubiteljem pesmi priporoča pesmi Milke Hartmanove »Moje grede«, katerih zaloga ni več velika; zelo lepa je zbirka lirike v prozi Stanka Janežiča »Moja podoba«, 124 str., 30.— šil.; pesmi Antona Vodnika »Glas tišine«, 104 str., vezano, 20.— šil.; pesmi Antona Debeljaka »Tičistan«, 62 str., 9.— šilingov.

V knjigarni imajo spet cerkvene pesmarice: Vodopivec »Svete pesmi«, Vodopivec

mnevajo — znižala ceno goriva za kmetijstvo za 30 do 40 grošev. Koroška pri tem more računati z deležem 10 milijonov šil.

Priprave so zaključili že prejšnje leto, za podlago je služilo zadnje štetje strojev leta 1962. Zato bodo upoštevali pri tem samo stroje, ki jih je tedaj lastnik navedel. Tako bodo sedaj vsako leto izvedli štetje strojev. Oblika izplačevanja za enkrat še ni popolnoma določena, pač pa bodo denar po vsej verjetnosti izplačali po pošti.

Izpolnitev zahtev naših kmetov je utemeljil zvezni kancler v kratki vladni izjavi, češ, da je tudi naše kmetijstvo in gospodarstvo ob prilagoditvi na veliko evrop-

*Eine
Frühjahrskur*

soll den Körper von Winterschlacken befreien und die Kräfte aktivieren. Baldes zugleich können Sie durch eine Kur mit Klosterfrau-Aktiv-Kapseln.

Diese Kapseln bieten natürliche Kraftquellen aus dem Jungbrunnen der Natur: sie vereinen in sich die konzentrierten Wirkstoffe von Knoblauch und Weizenkeimöl. Klosterfrau-Aktiv-Kapseln dienen als natürliches Verjüngungsmittel der Aktivierung der Lebenskräfte. Beginnen Sie noch heute Ihre Frühjahrskur.

sko tržišče postavljeno pred nalogo, ki jim mali, srednji in gorski kmetijski obratniki morda ne morejo biti sami kos. Torej je naloga zakona o kmetijstvu, da z »zelenim planom« kaže, usmerja in podpira razvoj. Čas veljave zakona o kmetijstvu naj bi potemtakem podaljšali in njegove tendence intenzivirali. Tudi zakon o tržnem redu, ki se je že pogosto obnesel, naj bi v naprej pomagal, da bo mogoče na področju gospodarstva z mlekom, živino in žitom doseči stabilne cene na tržiščih. W. R.

dobiti Suenensovo knjigo »Junakinja apostolata«, v ljubljani izšli knjigi »Mali krščanski nauk« in »Krščanski nauk — na poti h Kristusu«, pa morda ne veste, da je na prodaj tudi »Zbornik teološke fakultete 1962« (110.— šil.). Od novejših nabornih knjig omenjamo: Ksaver Meško, »Duhovnik s svojim Bogom« (Duhovne vaje za duhovnika) 20.— šil.; življenjepisa sv. Janeza Vianeya na 116 straneh, 14.— šil.; potopis dr. Šegule »Petdeset dni po Jutroven«, 160 str., 15.— šil.; znameniti Kovačičev življenjepisa Ant. M. Slomška v eni knjigi, vezan 75.— šil., broš. 63.— šil.; premissljalna knjiga: Škrinjkar »Jezus Kristus« za pol leta, od 58.— do 95.— šil., kakršna je vezava.

Posebej priporoča Mohorjeva letos izšli prevod znamenite Ricciottijeve knjige »Jezusovo življenje«, 680 str., 120.— šil. in pravkar za tujajšnje šole prirejene »Zgodbe stare zaveze«. Prednaročniki naj jih ob priložnosti odnesejo s seboj! »Rimski misel« je seveda tudi še na razpolago, prav tako nekaj letošnjih Mohorjevih knjig.

Knjiga je lepo darilo, darilo za god, darilo za poroko, darilo za birmo, darilo za dober uspeh v šoli. Mohorjeva knjigarna v Celovcu vam pa tudi rada in hitro postreže.

► Razne novice ◀

— Vino je dobra, in če ga po pameti pijete, tudi zdrava pijača. Vina se na svetu dosti popije. Kdo bi mogel ugotoviti, koliko pravega in koliko umetno narejenega. Statistika za lansko leto kaže, da so popili v Franciji na glavo 126 litrov, v Italiji 113, v Luxemburgu 31, v Zahodni Nemčiji 7 in na Holandskem 2 litra vina.

— Činčila so gladavci, ki živijo visoko v Andih. So že zelo redki in njih kožuščki so izredno dragi. Neka pasma mačk je po svoji zunanosti in po dlaki kar precej podobna činčilam. Tem mačkam pravijo činčila mačke. Na letošnji mačji razstavi v Panizu je odnesla prvo — lepotno nagrado skupina štirih perzijskih činčila mačk. S čim vsem se ne ukvarjajo ljudje, ki nimajo kaj delati.

— Pravljice je prijetno čitati, še bolj prijetno pa poslušati. Po azijskih deželah so še vedno pripovedovalci pravljic. V New Yorku pa že nad trideset let pošilja velika ljudska knjižnica svoje uslužbenke na otroška igrišča, da tam berejo otrokom najlepše pravljice.

ZA DEKLETA:

Vloga dekleta v družbi

Daleč so tisti časi, ko je ženska veljala za sužnjo ali dekle in je bila izključena iz javnega življenja. Celo v deželah muslimanstva si je žena že razkrila obraz in ji vstop v družbo ni več zabranjen. Le pri narodih najnižje kulture je še mogoče, da mora žena za možem v grob, kakor je to še najti med nekaterimi plemeni v Indiji.

Krščanska kultura pa je že od vsega početka dala ženski častno mesto v družbi in jo postavila z moškimi v isto vrsto. To pa se seveda ne pravi, da mu je v vsem enaka, marveč le, da je enakopravna in enakovredna.

V človeški družbi zavzema po poročilih svetega pisma ženska zelo važno mesto. Dve ženi stojita celo na odločilnih postojankah dogajanja v človeškem rodu; to sta Eva, prva mati človeštva, povzročiteljica največje nesreče, ki je kdaj zadela človeštvo, in Marija, ki je odločilno sodelovala pri novem dvigu človeškega rodu. Ni v zgodovini ne velikega ne majhnega dogodka, pri katerem ne bi sodelovala ena od obeh: ženska v podobi Eve, ki zapeljuje moškega, ali ženska v podobi Marije, ki moškega dviga k dobremu. Pogosto pa tudi ista ženska igra vlogo obeh...

Tako je zares vloga slehernega dekleta nad vse važna; vse bolj važna, kot bi se zdelo na prvi pogled. Zato še nekaj misli k temu, da boš čimbolj spoznala, v čem je pravo poslanstvo dekleta.

Če opazujemo otroke, bomo videli, da se deklice najraje igrajo s svojo punčko, fantki pa s puškami ali avtomobili. Tako že narava kaže, kako je razdelila vloge za življenje. Znana je trditev, da nosi vsaka ženska v sebi mater. V materinstvo poljejo tudi vse poteze njene duše. Njene značilnosti so milina, blagost, ljubeznivost in najfinejša rahločutnost. Nekdo je zapisal, da so moški kakor tovarne tehtnice za tehtanje velikih tovorov, ženske pa so precizne kemične tehtnice, ki zaznajo tudi tisočinke grama.

Dekliška čustvenost in rahločutnost je vir silnih moči. Po njej je dekle bolj natančno, predvidevno, požrtvovalno, potrpljivo, kar vse so bistvene lastnosti materinstva. In prav to ustvarja tisto »čudovito materino srce«.

Mati je eno največjih del stvarstva. V njeno srce je Bog položil zaklade moralne lepote. Njeno dostojanstvo je nad vsemi moškimi dostojanstvi. In v to dostojanstvo kliče Bog dekleta, da tako izpolni svojo življenjsko nalogo! Materinstvo je bistveni razlog dekliškega obstoja.

V tej luči je dejstvo, da toliko žensk zmaliči svoje poslanstvo, še grozovitejše. In koliko je takih ženskih karikatur, ki v sebi ubijajo najlepše...

Za mladino in prosveto

Osa - v cvetu skrita

Slavni francoski govornik Monsambré se je nekoč sprehajal po svojem vrtu. Obstal je ob lepi roži, ki mu je bila zelo všeč. Sklonil se je k njej, da jo odtrga. Nenadoma pa ga je nekaj pičilo v prst. Pogledal je natančneje in je odkril, da je bila v cvetu rože skrita osa, katere prej ni opazil.

Vsakdanji dogodek brez vsake pomembnosti. Vendar pa služi za krasno primero človeka v svetu. Saj je svet prav tak, ko v svoji varljivi zunanosti pripravlja onim, ki ga hočejo uživati, nešteto razočaranj. Na zunaj ima podobo razcvetene rože, toda če se ji približaš, te piči s svojimi čari.

V vseh dobah je svet človeku nevaren, nikdar pa ne bolj kot v času, ko mladi človek dorašča. Kajti ravno mladega fanta je težko prepričati, da svet ni njegov prijatelj.

Zakaj je svet sovražnik mladega človeka? Odgovor je kratek: zato ker je svet v službi teme. Na prvi pogled je svet zelo lep in privlačen. Toda že neštete je silno razočaral.

Svet je najprej zelo plehek, površen. Njegovo govornje se suče največ o športu, boks, zabavah, uživanju itd. Za resna življenjska vprašanja nima časa in zanimanja.

Predaj se vetrovom!

Človek je razumno bitje in razum mu je v največjo odliko. Spoznanja v življenju so najodločilnejša vodila življenja. Vendar pa nekateri pravijo, da so v človeku poleg uma še druge sile, česar pameten človek ne bo zanikal. Saj ima poleg uma še srce ter teženja. Toda nad vsem mora vladati duhovnost in umnost!

Če pravijo nekateri, da je moderna znanost odkrila v človeku temne sile, ki so mogočno gibalno življenja, moramo priznati. Toda tega ni odkrila moderna znanost, saj je to prvi nauk vere, da je po grehu človeška narava k zlu nagnjena.

Ali se naj človek, ki ima »božji um«, suženjsko predaja temnim živalskim silam in ali ni človekovo dostojanstvo vprav v tem, da si te sile podvrže?

Pesnik je takim zapel:

*Predaj se vetrovom, naj gre, kamor hoče.
Naj srce se navriška in izjoče!
Vendar mornar, ko je najvišji dan,
izmeri daljo na nebeško stran!*

Taki ljudje živijo kot nema živina, katere pogled je uprt v tla, in ne poznajo drugega kot potrebe svojega telesa.

Svet ima v sebi čudovito privlačno silo. Čeprav je vse prej kot osrečujoč, vendar pritegne vsak dan ogromno armado ljudi za seboj. Morda ste se že kdaj spraševali, zakaj ima svet — kljub tolikim žrtvam in razočaranjem — toliko privlačno silo?

Moč sveta je predvsem v njegovih obljubah, ki jih radodarno ponuja na vse strani. Tako obljublja »raj na zemlji«, čemur odgovarja skvarjeno načelo: Uživaj — samo enkrat živiš! Zato so za svet žrtve, samopoved in samozataja največji nesmišl!

Iz filmskega sveta

V TELEVIZIJI NEMŠKI DRUGI PROGRAM

Televizijski zavod v Mainzu je začel prejšnji teden z II. programom, s čimer je nemška televizija naredila velik korak. Prav posebno so hvaležni za to novost avstrijski televizijski lastniki, ker je sprejem tega drugega programa še posebno dobro dosegljiv iz Avstrije. Je pa tudi bil namen graditeljev televizije, da bi naj ta drugi nemški program postal nekaka mednarodna televizijska zveza predvsem za prostor Srednje Evrope. Tako bo že samo v Nemčiji imelo nad 7 milijonov televizijskih lastnikov možnost večje izbire pri gledanju televizijskih programov.

»NAMESTNIK« V FILMU

Mnogo razburjenja je vzbudila drama Rolfa Hochhutsa »Stellvertreter«, ki opisuje preganjanje Židov v Hitlerjevi Nemčiji. Pri tem obširno obdeluje vprašanje, kako je Cerkev nastopala v boju za človečanske pravice Judov. Pisatelj v zelo nekritični in dozdevni sodbi natolcuje, da je papež Pij XII. mnogo zakrivil, da ni bilo to preganjanje preprečeno. Krivično podtika papežu, da je mirno gledal to Hitlerjevo divjanje in da v obrambo Judov ni imel nobene besede.

Kdor pozna, kakšno je bilo razmerje med Cerkvijo in Hitlerjem, ve, da je bilo zelo sovražno. Kakor papež v okrožnici o nacizmu, tako so tudi nemški škofje junaško nastopili in obsojali nacizem (Faulhaber). Zato o kakšni sokrivdi papeža pri preganjanju Judov ni govora.

samo z lopato. Bilo je še zmeraj trdo zmuznjeno. Šla je po kramp in nakopala poln škaf belih kep.

»Počemu pa nosiš sneg v hišo?« je oče ustavil hčer na pragu.

»Zmotili ste se, ata. Ni sneg, apno je.«

»Minci je šlo na smeh.«

»Apno?« se je začudil oče. »Kaj boš z njim?«

»Hišo prebeliva s Cilko.«

»Za Božič bosta beljenje razvlekli?« je skoraj zrojil oče. »Kaj sta ob pamet?«

»Koder kaj na hišo drže, za mrličem povsod pobelijo,« je prišla Cilka pomagat Minci.

»Že, pa ne sredi zime in mraza. Do pomladi bi prav lahko počakali,« se oče ni hotel vdati.

»Kaj bi mar radi, da se nam jetika v špranje zajé?« Minca je postavljala že škaf na tème, da bi se apno čimprej odtajalo.

»Vama ni vredno ugovarjati. Naredili bosta tako po svoje. Sicer je pa sedaj prav za prav Cilka gospodar,« je odnehal Blaž.

»Samo kamro mi v miru pustita!«

»Kakor bo,« je hitela Minca pod streho po čopite.

Blaž je sprevidel, da imata hčerki prav. Ugovarjati ni mogel več, naravnost prav dati pa tudi ni maral. Umaknil se je v hlev.

Ne, zase se ni bal. Zaskrbeli sta ga hčeri. Ta bolezen se mladega človeka dokaj rajši prime kakor starega. Če bi res katera zbolela! Oče si kar predstavljati ni mogel, kako bi bilo potem pri Cvetku. Zazdelo se mu je, da bi bilo konec vsega. Tako pa?

Morebiti se sčasoma Cilka spet poroči. Kaj bi sicer? Nehote je moral misliti na Bajtni-

Vendar pa geslo: »uživaj« ne prinese resnične sreče. Ni čudno, da mnogi po nasičenju življenjskih dobrot iščejo izhod ter končajo v samomoru...

Drugo pa, kar svet obljublja mlademu fantu, je svoboda, popolna svoboda. Svet pravi: »Pridi v moj objem in pij iz opojne čaše svobode! Delaj, misli in poželi, kar hočeš; svoboden si, da delaš, kakor se ti zdi.«

Tudi ta življenjska vaba je neštete že onesrečila. Nekdo je imenoval takšno svobodo »peklenska svoboda«, ker ne vodi v prostost, marveč v suženjstvo. Kako daleč je svet dejansko od prave svobode! Dopušča svobodo, dokler delamo slabo, kakor hitro pa hočem slediti glasu vesti in lastnemu spoznanju, nam svobode več ne prizna.

Še nekaj obljublja svet: srečo brez grenkobe, zadovoljstvo brez tegobe in veselje brez žalosti. Dobro ve, da je to najgloblje teženje človeškega srca: biti srečen, večno srečen...

Resnica je le edina: svet more dati svojim oboževalcem samo razočaranja in očitke vesti!

To knjigo so v dramski obliki predvajali pred kratkim v Berlinu; v časopisu je bilo mnogo polemike. Zlasti katoliški »Bildpost« je ostro napadel protiversko tendenco pisatelja in gledališča, ki tako delo predvaja.

Sedaj je pa slišati, da nameravajo to delo tudi filmati; italijansko-francoska filmska družba je po svojem zastopniku Beauregardu že kupila vsa avtorska prava za filmanje, ki pa bo izvršeno šele leta 1965. Vsekakor je slabo spričevalo za filmski svet dejstvo; da se za ta film zanima več inozemskih filmskih družb.

UGIBANJA OKROG SORAYE

Ilustracije in filmski listi imajo trenutno največ opravka z nekdanjo perzijsko cesarico princezino Sorayo, ki je po petletnem razuzdanem življenju in nešteti ljubzenskih dogodivščinah vstopila v vrste filmskih igralcev. Še vedno ni znano, kakšno vlogo ji bo dodelil njen novi gospodar režiser Dino de Laurentis. Pač pa je že določena vsota nagrade, ki jo bo prejela za svoj prvi filmski nastop; to je lepa vsota 200.000 dolarjev ali nekaj nad 5 milijonov šilingov. Filmski kritiki z radovednostjo čakajo, kako se bo nekdanja cesarica obnesla pred filmsko kamero. Morda se bo ob prvem filmu radovednost občinstva polegla. S tem, da se je podala na pot filmske igralka, je izgubila plačo nekdanjega moža, perzijskega šaha, ki ji je letno dajal skoraj 50 tisoč dolarjev. In če bo postala kot filmska igralka le zvezdica, ki je vzrla in takoj zopet zatonila, potem je mnogo tvegala in vsekakor vse izgubila...

JANEZ JALEN:

28

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

Viktor se je trkal na prsi in se spreminil ves v en sam krik: »Nisem vreden!«

Prejel je sveto popotnico in se zamislil v veliko skrivnost. —

Predramil se je spet sredi župnikove molitve: »Gospod! Če boš na grehe gledal, kdo bo obstal?«

Pri svetem poslednjem maziljenju je Viktor skoraj kar čutil, kako mu napolnjuje milost božja duša. Nič več se mu ni zdelo hudo umreti, nič se mu ni zdelo težko prav živeti.

Gospod Jože se je s prijazno besedo polovil in vrnil v župnišče. Zefa še ni mogla ugasi luči, čeprav se ji je zdelo škoda petroleja. Dan je spal še za gorami. Zasnježene vrhove gorá pa je že zlatila jutranja zarja.

»Kakšen pa je Cvetek?« je bila radovedna Zefa.

»Ne bo dolgo,« je sodil župnik Jože. Snega se je počasi nalletelo do kolen. Kvarni teden se je ujasnilo. Pritisnil je mraz. Luna je rasla in noči so bile jasne.

V petek zjutraj se je Cilka pravkar na pol pražnje oblekla, da bi šla k zorni maši. Pa si je premislila, Viktor je tako čudno sopel. Kar zadušiti ga je hotelo. Na ustnicah se mu je prikazala krvava pena. Cilka se je ustrašila in hitro obrisala moža. Viktor je pa spet zakašljaj in kri se mu je kar ulila iz ust.

»Jezus, Marija! Minca! Brž po gospoda!« je zakričala Cilka.

Viktor je zašepetal: »Cilka, odpusti!« Omahnil je na visoko podložene blazine. Minca je stekla kar v coklah proti župnišču. Oče je stal že na pragu, pa se je sedaj obrnil. Cilka je prižgala rdečo svečo s Svetih Višarj.

Prihital je župnik Jože in podelil umirajočemu še enkrat sveto odvezo. Imen Jezus, Marija, Jožef Viktor tudi šepetaje ni mogel več ponoviti za gospodom. Samo ustnice je še premikal. Ze je izgubil zavest. Konca litanij, ki jih je molil oče, ni več dočkal.

Župnika je klicala cerkev. Brez tolažilne besede pa tudi ni maral oditi. Stopil je k okrvavljeni in objokani Cilki in ji segel v roko:

»Cilka! Če ti je bilo kdaj v zakonu hudo, pozabi. Naj te tolaži, da bi brez tebe Viktor ne bil tako lepo z Bogom spravljen umrl. Najbrž te je Bog izbral, da s svojim trpljenjem rešiš Viktorju dušo. Obeh, rajnega moža in tebe, vdove, se bom spomnil zdaj pri sv. maši.«

Cilka je hotela gospodu poljubiti roko, pa ni pustil. Naglo je se zasukal in odšel.

Mladega Cvetka so pokopali na adventno kvartno nedeljo popoldne po križevem potu. Za pogrebom je šla skoraj vsa župnija. Dokaj pogrebevcv pa je prišlo tudi iz obeh bohinjskih dolin, zgornje in spodnje. Mrliča so nosili gasilci.

Cilke ni nihče obsodil, da joka prisiljeno.

Ledene rože

Mraz je za spoznanje odnehal. Vendar Minca ni mogla vzeti apna iz apnenice

kovega Janeza. Bog ve, če bi bil še pri volji piniti Cvetku, ko se je sam tako upostavil. Zameril je tudi lahko. Morebiti jim celo privoščiti. Koga drugega pa Cilka ne bo rada vzela.

»Seveda, Minca je tudi že odrasla. Kar omožila bi se že lahko. Pa kaj, ko grunt ne bo njen. Vse je sedaj pri nas narobe in samo Bajtnikov more postaviti na prav.«

Stari Cvetek se je čim dalje bolj zavedal svoje krivde. Namesto da bi bil prigovarjal, naj Cilka vzame Janeza, je odbijal. Tudi tega si ni prikrival, da ga je premočila kobila. Sklenil je, da spravi rjavko čimprej iz hleva.

Rjavka pa je mirno hrampala rézanico, kakor bi se zavedala, da ona sama ni prav nič kriva; če si pa ljudje zaradi nje grené življenje, naj si ga na svoj, ne na njen rovaš.

Blaž je sedel na molzni stolček, potegnil izza pasa mehur, si natlačil čedro in jo prižgal. Dela ni imel pravega, v hišo se pa tudi ni maral vrniti. Bil bi samo v napatje, ko sta hčeri zaradi beljenja gotovo spravili vse v kolobar.

Skoraj na dva polna dni je Blaž posedel na gorkem pri živini. Še ležal je čez noč v hlevu. V hišo, prav za prav v kuhinjo, je prišel samo jest. Malico si je pa že sabo jemal. Pod strop je nakadil oblak dima. Kar venomer je vlekel čedro, vmes pa razmišljal in preudajjal, ugibal in sklepal, kakor že več let skupaj ne. Drugi večer so ga pa misli pripeljale natančno nazaj tja, kjer je prejšnje jutro začel. Vidil je Bajtnikovega Janeza, kako privezuje svojo kobilo v Cvetkov hlev.

Cilka in Minca pa sta hiteli beliti. Še

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MATEVZ RAINER:

MOJI SPOMINI

4.

Šentjurjevanje in drugi običaji

Na predan sv. Jurija smo se zbrali okoli petih popoldne vsi za ta običaj pripravni fantiči na naši Trati. Pogoj za to je bil: fant je moral znati dobro teči ter imeti pri sebi konjski ali kravji zvonec, tako zvano rolo (neko staro zvonkanje) ali pa kravji rog in znati nanj trobiti. Eden je prinesel s seboj čajno za nabiranje darov, drugi pa brezovo šibo, da bo kot nekaj policaj odganjal od nas nepovabljen, posebno pa »babe« (dekleta). Sedaj pa hajdi tiho na približno 300 m visoko ležečo goro Tuhavo. Tam smo skupno molili angelško čiščenje in nekaj očenašov s priporočili, posebno k sv. Juriju. Policist z brezovo je moral biti zmeraj pazljiv in je imel dolžnost vsakega, ki se je morebiti nespodobno obnašal ali smejal, kaznovati. Po molitvi smo šli zopet čisto tiho proti hišam. Prva hiša pod goro je bila pri Črnoglavu, kjer smo se tudi najprej oglasili in sicer je začel pridigar po trikratnem udarcu z rogom na vežna vrata: »Sveti Jurij je potrkan na duri, je prinesel eno hlačo rumeno, eno zeleno« potem je začel naštevati razne nedostatke in pregreške, kateri se ne smejo dogajati kakor »noge kakor ane vile, so zmiram rade v ves hile, roke kot grablje, so zmiram rade kradle, gvava kot peč, je spov rada hodi, diva leč, oči kot gosi, ušete kot kozlete, nos kakor an zvonc, kedaj bo ta šnupanja konc. Gobec kot beljaške vrate, so zmiram rade jedle prate itd. Potem so prišla voščila za srečo v družini in pri živini, potem, nazadnje, ako so bila dekleta pri hiši, še Bog obvari vaše krave, telete in ta lepe deklete. Sedaj se je oglasilo močno trobljenje na robove ter zvonkanje vseh zvoncev ter hitro tekanje okrog vsake hiše. Trobentači in tisti, ki je nosil cajno, so ostali pri dimih in čakali na gospodinjo, ki je prinesla darove. Bila je navadno kepa za saxe in par jajc. Tako je šlo po celi vasi od hiše do hiše. Povsod smo bili prijazno sprejeti in lepo obdarovani. Omenim še, da se je včasih tudi pelo: »Ta ura ko pride morebiti nocoj, nobeden prijatelj ne pojde z menoj...«

Po obhodu cele vasi smo šli zopet na Trato delit darove. Vsak je dobil najprej po dve jajci in kepo zaseke, ako je pa nabrajanega bilo več, pa še eno jajce povrhu. Tisti, kateri so imeli šarže, to je pridigar, nosilec cajne z darovi, ter policist so dobili še eno jajce več. Drugi dan smo pa si ocvr-

li ter dali od te dobrote tudi domačim pokusiti.

Mlaj ali Potolciga

Približale so se binčkosti, praznik prihoda Sv. Duha. K temu prazniku krasi katoliško ljudstvo svoje domove z raznim zelenjem in cvetjem. Tudi mi pastirji na Trati smo postavili v ta namen visok okrašen smrekov mlaj. To drevo smo posekali že v četrtek v bližnjem šiekovem in Črnoglavovem grabnu. Nismo pa vprašali čigav je, šteli smo si to za pravico. Prevzeli smo to od naših prednikov, kateri so tudi tako delali. Zgodilo se je, da smo izbrali prav lepo, blizu 20 cm v prsnem premeru debelo smreko, katero nismo mogli sami posekati. Poklicali smo za to delo v bližnji kajži živečega Agatina Volta. Ta je nam prišel rad pomagat. Ko je pa smreka padla, ter bila oglašena vej, nismo bili vsi skupaj — bilo je nas navadno kakih petnajst — v stanu jo zanesti na Trato. Morali smo si poiskati drugo tanjšo, krajšo ter lažjo smreko. Tudi to nam je posekal Volt. To je rad storil, ker je potem ostala debelejša njemu. To je na krajše komade sežagal in znosil na svoj dom. Sedaj smo jo nesli z vso častjo na Trato. Tam smo jo deloma omajali včasih skoraj umetno. Tako je bilo gori »Jezusovo ime«, dalje iz »šindlnov« izrezan kelih in meč. Dočim pri jurjevanju dekleta niso sodelovale, so nam bile pri »potolcigi« res prav dobrodošle. Nabrale so veliko cvetic in nam spletle lepe vence. Tako smo ovili z vencic celo drevo. Na vrhu mlaja, kjer smo pustili nekaj vej, tako da je bilo lepo zeleno, smo pa pritrtili »trobojnico« belo, višnjevo, rdečo. Tudi to navado smo prevzeli po naših prednikih. Tedaj se radi teh barv ni nihče spotikal. To smo podedovali in je bilo nekaj tradicionalnega. Za postavitev tako okrašenega težkega drevesa smo naprosili nekaj odraslih fantov ali mož, kateri so nam radi pomagali. Ta mlaj je bil naš pravi ponos. Vsak ga je rad pogledal. Pastir, kateri hoče dobiti ta mlaj, mora na binčkostno nedeljo zjutraj prvi prignati živino na pašo. V tem je bilo pravo tekmovanje. Rožanov Tevžej je prignal enkrat že ob treh zjutraj na Trato in je mislil, da je on prvi, a Hanzlnova Johana — potem poročena Kolina v Rožeku — pa je prignala že ob dveh zjutraj ter bila prva in je dobila mlaj. Kmalu so prišli še drugi pastirji. Siromak je bil pa zadnji. Ta je moral poslušati: »Potolci ga, pomolzi ga,

zavleči ga za plot in mu daj eno skledo pecenih krot«. To oštevanje je moral poslušati včasih po več dni.

Paša živine na polju

Ko se je približala jesen in so bile njive že prazne, so gnali vsi kmetje živino past na njive. Otvezli so živad na vrvi, kot se dela še v več krajih tudi danes. Ker je bila živina tu otvezena, in ker je bilo včasih že mrzlo, smo zakurili ogenj. Tam smo se grel in pekli krompir. Večkrat smo imeli v sredi med nami Pohernikovega dedeja Florijana Sumper. Bil je brat znanega bučelarja Janeza Sumperja, župnika v Skočidolu. Drugi njegov brat je bil

Pavel Sumper, pd. Nemeč v Ločah za tedanje čase zelo izobražen mož. Ta naš dedej Florijan naz je pastirje malo nadzoroval, vsi otroci smo ga imeli zelo radi in ga klicali »dedej«. Imel je po navadi čedro v ustih, saj drugega ni imel. Otroci so ga zmiraj prosili, da naj jim pusti enkrat čedro potegniti in tako jo je dal enkrat enemu potem drugemu z besedami: »No pa pomovlji še ti! Bolj mirnega, bolj dobrega tihega in zadovoljnega človeka si ne moreš predstavljati, kot je bil naš dedej. Vsi ljudje so ga pa je imenovali »vovkeja«, saj je bila to njegova najhujša kletev in sicer: »Vovk hudi, hodnik vaneni (preja od lanu) in kapa kosmata!« (Dalje)

Čez šest let ljudje na Marsu?

Iz vesoljske čakalnice z ladjo na pot brez zajamčene vrnitve

Precejšniji del velike vsote 29 milijard dolarjev, ki so jih Američani namenili za vesoljske raziskave in načrte v prihodnjih mesecih, naj bi pomagal utirati pot k daljnemu cilju: če bo šlo vse po sreči, bo čez šest let pristalo na Marsu 32 ljudi. — Vesoljska tehnika se razvija v tempu, ki ga ni nihče pričakoval. Pred dobrimi petimi leti je obkrožil Zemljo prvi umetni satelit, od lanskega poletja se prišteva med kozmonavte že več kot pol ducata pilotov, uresničujejo se zamisli o prenosu radijskih sporočil in televizijskih oddaj po posredovanju umetnih satelitov, vse kaže, da bodo k drugim planetom namenjene vesoljske postaje, kakor na primer »Mariner-2« in »Mars-1«, že v bližnji prihodnosti malone vsakdanji pojav. Tehnični vodja ekipe, ki je zgradila vesoljsko kabino za J. Glenna, je napovedoval tudi še leta 1957, da bo šele proti koncu devetega desetletja poletela vesoljska ladja, katere posadka se bo varno vrnila na Zemljo.

Spričo tako naglega razvoja je treba z drugačnimi očmi ocenjevati napovedi in-

ženirjev za dogledno prihodnost, na primer v zvezi s poletom na Mars, kakor jih je pred kratkim nakazal Chester Haig, glavni inženir letalskih tovarn »McDonnell«. Opisal je polet na Mars brez povratne vozovnice, se pravi, da posadki, ki bo šla na pot leta 1969, še ne bo zagotovljena vrnitev na Zemljo, ker bi bila vesoljska ladja, opremljena z vsem potrebnim, za zdaj še pretežka.

Že leta 1966 bodo začeli preizkušati »marsovske ladje«, ki jih bodo nosile rakete »Satour«. Ker vsake posamezne vesoljske ladje (teža 25 ton) še ni mogoče z eno samo raketo izstreliti proti Marsu, bodo morale ladje, deloma tudi prazne, najprej v »vesoljsko čakalnico«, torej na krožno pot okoli Zemlje, kjer jih bodo dodatne rakete opremile z vsem potrebnim, tudi s posadko. Vsaka »marsovska ladja« bo tehtala ob startu z raketo »Saturn« 24.995 kg in bo dolga 13,4 m, imela pa bo 3 ločene celice z umetnim zračnim pritiskom: skladišče hrane in pripomočkov za delo, stanovanjske in delovne prostore ter poveljniško kabino. Na vsakem izmed njenih 6 krakov bo po eno kolo, do možne vrnitve na Zemljo bo vesoljska ladja bivališče posadke in prevozno sredstvo na planetu.

V teh vesoljskih ladjah, ki se bodo spremenile v kopenska prometna sredstva, se bo 32-članska posadka najprej leto dni počasi prevažala po površini Marsa, zbiral vzorce geoloških plasti ter proučevala rastlinstvo, podnebje in morebitne potrese.

Med vsemi planeti, lunami in planetoidi, ki prihajajo v poštev za čisto znanstvene raziskave, je Mars nedvomno najbolj zanimivo nebesno telo. Človek za zdaj še ne ve mnogo o njem, wendar sklepajo po tistem, kar so že ugotovili, da bi ljudje

(Konec na 8. strani)

Hladilnike (Tiefkühltruhen), pralne stroje, štedilnike, peči, molzne stroje, vodne cevi, elektromotorje, stroje za mešanje betona, električne predmete, ter vse gospodinjske in gospodarske potrebščine kupite najugodnejše pri tvrdki

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

skuhati sta komaj utegnili. Če bi ne bilo zaradi očeta, bi živeli najbrž samo ob kavi, čeprav sta v peč kurili kakor grmado, da se je belež hitreje sušil. Požigali sta nerabno šaro. Očetovi želji nista ustregli, tudi kamro sta pobelili.

Drugi dan pod noč je bila hiša znotraj kar prenovljena. Vsa svetla in urhita je čakala Božiča kakor premožna mlada vdova ženina.

Praznike so pri Cvetku preživeli v miru, kakor že več let ne. Klali so in imeli domače klobase. Tudi potice so se Cilki in Minci prav dobro spekle. Obema se je močno poznala utrujenost. Posebno Cilko so zdelale skrbi in neprestano bedenje zadnjega tedna. V cerkvi res nista zamudili nobenega opravila, z vsakdanjim delom v hiši in hlevu sta se, pa podvizali, da sta mogli čim več prebiti za pečjo, kjer sta na gorkem včasih poltihu kramljali, večidel pa dremali.

Na svetega Štefana popoldne sta prišla v vas Robarja, Martin in Rozalka. Pripeljala sta s sabo tudi otroke. Cilka in Minca sta vsem dobro postregli. Kar živela je hiša. O Viktorjevi smrti so malo govorili. Na pogovor, kako bo za naprej domačijo, pa sploh niso prišli. Kdo bi prilijal k veselemu razpoloženju moreče skrbi. Martin je Minci celo ponagajal, naj pripravi potice za fante, ki pridejo pod noč ponje.

»Kdo naj bi prišel?« je bila skoraj užaljena.

»To moraš pa sama bolje vedeti kakor jaz,« jo je skušal Martin na pol v šali, na pol zares.

»Samo kdo naj pride? Bo koj videl, da je stopil čez napačen prag.« Minca je tako odločno povedala, da nihče več ni mogel dvomiti, kako ji res nič ni za fante.

Na svete Tri kralje s pojedelji zadnje potice. V petek potem sta pa dobila Cilka in oče povabilo k zapuščinski razpravi. Pri Cvetku se je spet oglasila skrb, ki se je bila čez praznike kakor potuhnula.

Vsa okna na Kroprivniku so bila še temna, le v cerkvi je potrepetavala luč in pa pri Cvetku je bilo že vse razsvetljeno. Oče in Cilka sta se oblačila, Minca je pa kuhala zajtrk. Zunaj je bilo svetlo skoraj kakor podnevi. Polna luna je obsevala zasneženo pokrajino.

V visokih škornjicah in v kratkem kožuhu je stopil oče v kuhinjo. Da se bo tako še najlaže branil mraza, je povedal, v resnici je pa hotel pokazati pred gospo, da je še vedno veljaven možak, čeprav je že preužitkar.

Cilka se je še vedno obotavljala v hiši. Očeta je zaskrbelo, da zamudita vlak. Začel je priganjati: »Brž, brž!«

»Nič se ne bojte! Ne bova mudila,« je mirila Cilka in si nalivala kavo. »Do Jerke se podričava s samotnicami.«

»Če te ne bodo vrgle pod pot,« je podvomil oče nad Cilkino močjo.

»Že tri sem peljala, ne samo dveh.«

Oče je pokrtil polhovko in odšel po sani. Cilka je pa še hitela naročiti Minci zaradi kuhe in živine.

Mraza ni bilo posebnega. Sneg ni škripal pod okovanimi čevlji in tiho so drsele samotnice za Cilko.

Vrh poti sta prisluhnila. Nobenega zvon-

ca še ni bilo slišati. Ne bosta srečevala voznikov, namenjenih po hlode na Rudno polje. Kakor bi trenil bosta na dnu.

Sedla sta na pribito desko in Cilka je samotnice spustila. Krmariti ji je pomagal s težo telesa tudi oče. Na Ovinkih sta srečala jajca, ki se je vračal s paše naravnost po poti. Skoraj bi ga bila povozila. Na jeréarski ravni pa sta preplašila lisjaka. Sedel je na nizkem robicljju in oprezal navzdol. V dolgem skoku se je pogнал v grmovje. Brzela sta zmeraj hitreje, kakor bi oba omamljalo sankanje skozi samotno jasno jutro. Na most v Jereki sta kar padla. Obema je bilo žal, da je pota že konec.

Cilka je prislunila samotnice k zidu: »Morebiti jih kdo voznikov spozna in vrže na ritiče. Če ne, jih pa samotež potisnem zvečer navzgor.«

»Če pa za dan, dva tu počakajo, nama pa gospodarstvo tudi ne obstane,« je zamahnil oče z roko, se zravnal in krepko prestopil, kakor bi hotel poudariti, da bi spet lahko vodil domačijo.

Steza je bila pregažena. Hitro sta bila na cesti. Pod visoko skaljo v Koritih sta srečala prve vozničke. Iz Save je vstajala gosta megla. Komaj bi razločil človeka od enega do drugega klonca mostu. Na vrh stopnic pred kolodvorom sta prisopla prav takrat, ko se je po klancu navzgor pripeljal Ravnik, Viktorjev brat Joža. Vrgel je vajeti hlapcu, poskočil s sani in že od daleč prijazno pozdravil. Povedal je, da je tudi on vabljen k zapuščinski razpravi. »Prav,« je pritrtil oče, pa se mu je videlo, da mu ni čisto po volji.

Kupili so si vozne listke in stopili v

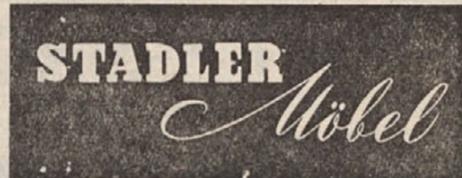
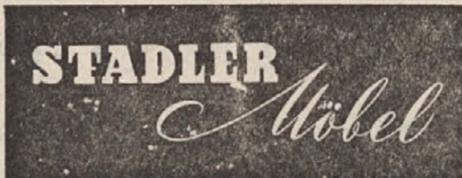
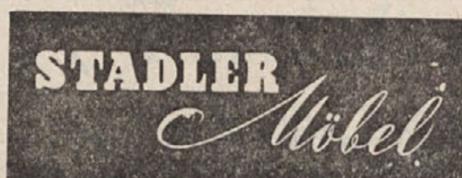
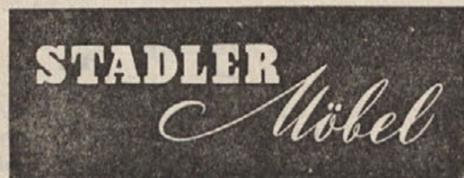
vlak. Oče se je stisnil v kot. Kaj kratke besede je bil. Ugibal je, če ni Viktor svojemu bratu preveč zapustil. Res je rajni precej prinesel k hiši, pa je tudi dokaj stal. Morebiti je prav zaradi brata hotel Viktor nekaj popraviti pri notarju. Morebiti. Ta bi bila lepa, da bi imela Cvetkova hiša navsezadnje še škodo. Kaj jim ni mladi dovolj zagrenil življenja? Blaž je postal ves nestrpen.

Njemu nasproti pa sta se Cilka in Joža pogovarjala, kakor bi se ju zapuščinska razprava kar nič ne tikala. Oče je bil kar nejevoljen na Cilkinu brezbriznost: »Še vedno ne pozna življenja! Kakor na pol odraslo dekle je.«

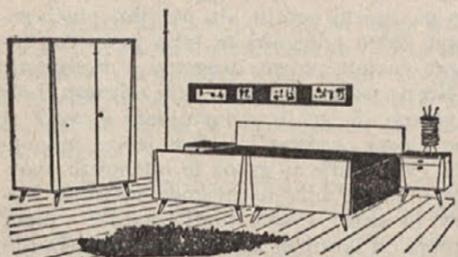
Sprevodniki so pozaprli vrata in dvignili svetilke. V že premikajoči se vlak so vstopili še sami. Zunaj na hodniku je spregovorila ženska. Vsa zasopla je pripovedovala sprevodniku, da bi bila skoraj zamudila. Ravnik je prisluhnil. Glas se mu je zdel znan. Obmolknil je in pomračil se mu je obraz. Ni bil dolgo v dvomu. V voz je stopila natakara Tina. Mimogrede je pozdravila samo njega: »Dobro jutro, Joža.« Ravnika je bilo sram pošteno odzdraviti, samo nekaj je zamrmral.

Cilka je natakari obrnila hrbet in gledala skozi okno v meglo. Oče pa jo je z namrščenimi obrvmi meril od nog do glave. Ni se mogel spomniti, od kod se mu ženska zdi znana. Nikoli je še ni videl v klobuku. Šele ko je Tina odšla v drugo polovico voza, se mu je zavitilo, kdo bi utegnila biti. Nagnil se je k Ravniku: »Ali ni ta tista?«

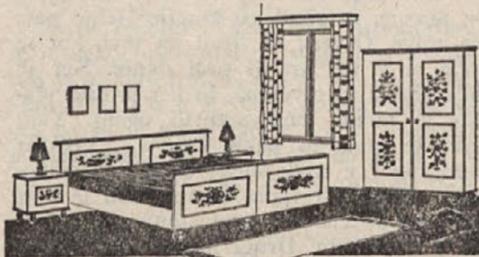
(Dalje prihodnjič)

Fremdenzimmer zur Saison 1963

od S 1800.— do 2730.—

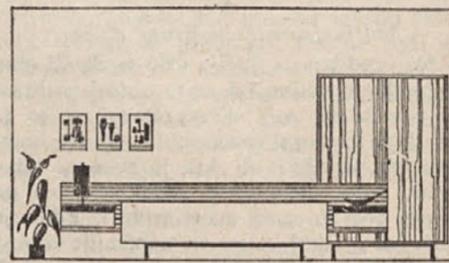

od S 2980.— do 4120.—

- Naša najboljša reklama je stalno naraščanje števila zadovoljnih kupcev
- Izbira je nenadkriljiva
- Kot dosedaj prodajamo tudi v bodoče zelo ugodno navadne (ljudske) spalnice
- Oglejte si naš novi oddelek za preproge in zavese!
- Lastni arhitekti stalno na razpolago z naveti. Brezplačna dostava z lastnimi avtomobili
- Zelo ugodni kreditni pogoji — do 24 mesečnih obrokov

Das Haus der guten Möbel

KLAGENFURT · THEATERGASSE 4 · TEL. 71-4-31 Serio

do S 3388.—

K R A T K E V E S T I

Francoski zunanji minister Couve de Murville je odpotoval iz Pariza v Tokio na devetdnevni obisk Japonski. Pred odhodom iz Francije je izjavil, da vodita Pariz in Tokio pomembne trgovinske razgovore.

Sovjetski obrambni minister maršal Malinovski je prispel iz Ranguna v Bombay, kjer je ostal en dan na poti v Moskvo. Pred odhodom iz Ranguna je izjavil, da je zelo zadovoljen z obiskom v Burmi ter da bo burmanski narod vedno naletel na »razumevanje in pomoč Sovjetske zveze«.

Ameriški obrambni minister Robert McNamara je po deseturnem bivanju v Pari-

zu odpotoval v Washington. V Londonu, kjer se je mudil pred prihodom v Pariz, se je McNamara sestal z britanskimi predstavniki ter z njimi razpravjal o ustanovitvi večstranskih jedrskih sil atlantske zveze.

Predsednik Kitajske Liu Sau Či je odpotoval iz Kuminga na obisk v Indonezijo. S predsednikom Liu Sao Čijem je prispel v Indonezijo tudi podpredsednik ministrskega sveta in zunanji minister Čen Ji.

Generalni sekretar Združenih narodov U Tant je izjavil, da namerava letos obiskati Madžarsko. Tja ga je povabila madžarska vlada.

V bližini letlišča Forneb pri Oslu se je zrušilo potniško letalo letalske družbe »Islander«. V nesreči je zgubilo življenje vseh dvanajst potnikov. Nesreča se je pripetila zaradi izredno slabe vidljivosti v gosti megli in snežnem meteu.

Trideset uglednih Američanov je pozvalo predsednika Kennedyja, naj vztraja v razgovorih s Sovjetsko zvezo za doseg mednarodnega sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov.

Predsednica skupščine Sveta republike Slovenije Vida Tomšič in predsednik izvršnega sveta Viktor Avbelj sta sprejela v prostorih skupščine na njihovo željo visoke dostojanstvenike rimskokatoliške Cerkve v Sloveniji.

Na sprejemu so bili mariborski škof dr. Maksimilijan Drževnik, pomožni škof ljubljanski dr. Josip Pogačnik in delegat apostolskega administratorja dr. Mihaela Torroša iz Nove Gorice dekan Andrej Simčič. Zaradi boleznih se sprejema niso mogli ude-

»Vodni čevlji«, ki jih — kot kaže slika — preizkušajo ameriški vojaki na reki Potomac, so neko križanje med vodnimi smučami in čolnom s kratkimi vesli. Posamezen čevljev tehta tri kilograme; par takih čevljev more nositi težo 150 kilogramov. Ta poizkus je priredila posebna tovarna, ki izdeluje »peno Urethan«, iz katere izdelujejo vodne smuče.

Čez šest let na Mars?

(Nadaljevanje s 7. strani)

mogli živeti na tem planetu. Astronomi so odkrili v njegovi atmosferi sledove vodikovih hlapov in dokazali obstoj rastlinstva na njegovi površini. Kjer so vodni hlapi, utegnejo biti na površini in v zgornjih plasteh tudi ledeni kristali, torej voda. Po rastlinstvu sklepajo o ogljikovem dvokisu, kar pomeni kisik in ogljik.

Mars je bolj oddaljen od Sonca kot Zemlja, zato je tam hladneje. Vroče potemtakem ne more biti, vendar pa je ob ravniku opoldne toplo, medtem ko temperatura takoj po sončnem zahodu zdrkne pod ledišče.

Po enoletnem raziskovalnem križarjenju bi se karavana zbrala na primernem področju marsovske površine. Nadaljnje življenje odprave bi mogli vsaj delno primerjati z življenjskimi razmerami na zapuščenem koncu našega planeta, recimo na Antarktiki. Osem marsovskih ladij bi se postavilo v kolobarju podoben tabor, začela bi se menjava podatkov, sledilo bi sestavljanje poročil, ki bi jih zaradi velike razdalje preoblikovali v številke ali posamezne črkovne skupine in jih po radiu poslali na Zemljo.

Tabor na Marsu bi se izprva oskrboval sam. Popolnoma suho hrano bi posadke imele s seboj, čez čas bi prispela z Zemlje dodatne zaloge; to velja tudi za posebno opremo, kot so atomski reaktorji (električna energija), drobnogledi, teleskopi, pripomočki za kemične analize, vrtnalne naprave za proučevanje geoloških plasti i. pd.

Udeleženci prve odprave na Mars bi si ob odhodu z Zemlje začasno zaprli vrata vrnitve. Ko bi pristali na Marsu, bi morali vzdržati, dokler jim ne bi inženirji poslali prevoznih sredstev, s katerimi bi se vrnili na matični planet. B.

KULTURNA IZMENJAVA MED CELOVCEM IN LJUBLJANO

Pretekli teden so celovski madrigalisti v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo gostovali v Ljubljani. Nastopili so z filharmoničnim koncertom. Sodeloval je 60-članski pevski zbor ter petčlanski instrumentalni ansambel deželnega konservatorija. Celovski umetniki so izvajali dela starih mojstrov ter narodne pesmi raznih narodov. Ob koncu so zapeli še koroško narodno pesem. Gostovanje je vodil Günther Mittergradnegger.

MALA OGLASA

Pomladna volna, specialna Shetland, S 12.80
Dralon — fini, S 14.30
pri WOLL- u. STRICKBAR, nasproti kapucinske cerkve v Celovcu.

Perlon nogavice, brez šiva, 6.50, pri SATTLER, Klagenfurt, Heuplatz.

ležiti ljubljanski nadškof dr. Anton Vovk, apostolski administrator iz Nove Gorice dr. Mihael Toroš in apostolski administrator koprski Albin Kjuder. Sprejemu sta prisostvovala Boris Kocjančič, predsednik komisije za verska vprašanja, in šef kabineta predsednika skupščine Franc Kutin.

V italijanskih Dolomitih in Alpah vzdolž italijansko-francosko-švicarsko-avstrijske meje so veliki plazovi odrezali od sveta več deset naselij in turističnih središč. Plazovi so se prožili zaradi naglega taljenja snega. Helikopterji italijanskega vojnega letalstva so spet leteli nad ogroženimi kraji in pripeljali hrano in zdravila. Oblasti predvidevajo, da bodo morali helikopterji skrbeti za zračni most še najmanj en teden. Ceste so namreč neprevozne.

Filmska ocena

Borovlje. — Sobota, 27. 4.: Die Jungfrauenquelle (IVb). — Srednjeveška legenda iz Švedske. Mlado deklo na poti v cerkev posilijo nepridipravi in jo umorijo. Za odrasle z resnim premislekom! — Nedelja, 28. 4.: Eheinstitut Aurora (IV). — Mlada žena, ki so jo pomotoma obsodili kot morilko, pomaga v času kratke kazenske preložitve najti pravega morilca svojega moža. — Torek, 30. 4.: Meute rei am Schlangenfluss (IVa). — Film iz divjega zapada. Moralni zadržki!

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 27. in 28. 4.: Die seltsame Gräfin (IVa). — Kriminalni film. Radi pododovanja hočejo umoriti mlado tajnico. Za odrasle s premislekom!

Miklavčevo. — Nedelja, 28. 4.: Die Stunde, die Du glücklich bist (IVb). — Odvetnica goji ljubezensko razmerje s poročenim veleindustrijalcem. Za odrasle z resnim premislekom!

Pliberk. — Sobota in nedelja, 27. in 28. 4.: Ver- tauschtes Leben (IV). — Dramatičen film. Radi zamenjave dojenčkov prideta 18 let pozneje dve družini v težke spore.

Sinča ves. — Petek in sobota, 26. in 27. 4.: Die Insel der Amazonen (IVb). — Pustolovski film. Sedem maturantinj pride na svojem počitniškem potovanju v roke gangsterjev. Za odrasle z resnim premislekom! — Nedelja, 28. 4.: Der Orgelbauer von St. Marien (IV). — Domovinski film. Redovni brat se loči od svoje mladostne ljubezni, ki poroči bogatega dediča.

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 27. 4.: Pongo und Perdita (II+). — Risarski trik film od Walt Disney-a. — Nedelja, 28. 4.: Happy End im September (IV). — Komedija. Samskega moškega, ki se noče poročiti, spravi njegova prijateljica končno v zakonski jarem. — Sreda, 1. 4.: Auf der Alm, da gibts ka Sünd (IVa).

► Razne novice ◀

— Umreti mora vsako živo bitje. Tudi pingvini. Ko se postarajo in si niti hrane več ne morejo iskati, se odpravijo na posebne otoke, na katerih so bistra jezera in bistri ribniki. Gredo v vodo in umro. Dna teh jezerc in ribnikov so pokrita z mrtvimi pingvini. Vsi leže na hrbtu. V krasi prozorni, bistri vodi, se na dnu belijo njih bele prsi.

— Mednarodna komisija psihiatrov je sestavila seznam 50 pisateljev, katerih dela so primerna za duševno bolne. Predvsem jih priporočajo kot pomirjevalno sredstvo živčno razvrzanim in prenapetim ljudem. Nekateri pisatelji se že veselijo, koliko jim bo vrglo, če se bodo njih knjige obnesle v norišnicah in na oddelkih za žične bolezni.

— Zapore, kjer se nepridipravom za nekaj časa pristrže svoboda, pozna ves svet. Tudi na Islandiji jih imajo. Zaporniki-kaznjenci, ki se lepo obnašajo, gredo na Islandiji zvečer lahko ven. V prestolnici Reykjaviku so imeli nedavno kar dva kaznjence. Neki novinar iz Amerike si je ogledoval kaznilnico — zapor. Zapornika sta bila po svojih poteh v mestu. Plesat sta šla. Časnikar ju je šel iskat na ples, kamor ga je napotil kaznilniški paznik. Tako mu je naročil: »Povejte jima, da morata biti do polnoči doma; če ne bosta točna, zaprem zapor in ju ne pustim več noter!«

— Arhiv Interpola je v Parizu. V tem arhivu imajo kartoteko 400.000 kršilcev zakonov, katerih dejavnost je prešla meje ene same države. V letu 1961 se je Interpol ukvarjal z 996 primeri ponarejevanja denarja, 750 zadevami z mamili in 650 mednarodnimi goljufijami.

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

Blago za
pomladne obleke,
posteljno perilo

Velika izbira
zelo
ugodne cene

L. Maurer
Klagenfurt   Alter Platz 35